

Bakslag i miljöpolitiken

Rapport

En utvärdering av svensk miljöpolitik
2022–2026

Naturskyddsföreningen

Ge oss kraft att förändra
PG 90 1909-2

Innehåll

Förord	3
1. Sammanfattning av miljöpolitiken mandatperioden 2022–2026	4
Ranking av mandatperiodens miljöbästa partier	5
2. Regeringens politik 2022–2026	9
Sammanfattning av regeringens miljöpolitik	10
– Hur har granskningen gjorts?	15
Granskning av regeringens miljöpolitik 2022–2026	18
– Natur och biologisk mångfald	19
– Klimat, energi och transporter	33
– Omställning till ett hållart samhälle	43
Granskning av regeringens budget	48
50 rekommendationer till nästa regering	51
3. Partiernas miljöpolitik i riksdagen 2022–2026	54
Sagt och gjort i miljöpolitiken	54
Metod för utvärderingen	58
Utvärdering av partiernas miljöpolitik i riksdagen 2022–2026	59

Förord

Naturskyddsföreningen grundades 1909 och är en demokratisk, partipolitiskt obunden ideell förening som står upp för naturen. Med över 200 000 medlemmar och förtroendevalda i hela landet är vi Sveriges mest inflytelserika miljöorganisation.

I drygt 40 år har Naturskyddsföreningen granskat miljöpolitiken inför val. 1985 skickade vi ut vår första valenkät till riksdagspartierna och inför riksdagsvalet 1988 genomförde vi vår första bakåtblickande granskning av hur partierna agerat sedan förra valet. Med det arbetet vill vi bidra till att miljöfrågorna intar en central plats i valdebatten, påverka partierna så att de ökar sina ambitioner och informera väljare om partiernas miljöpolitik.

På senare år har det skett en stark politisk polarisering i frågor som rör natur och klimat. Debatten har också förskjutits och hårdnat, allt oftare torgförs vilseledande argument och rena osanningar. Därför ser vi att våra valgranskningar behövs mer än någonsin för att ge naturen en tydlig och oberoende röst i valrörelsen.

Bakslag i miljöpolitiken är den första av Naturskyddsföreningens två rapporter om svensk miljöpolitik inför riksdagsvalet den 13 september 2026. I den här rapporten blickar vi bakåt och tar ett brett grepp i granskningen av miljöpolitiken under mandatperioden som gått. Vi utvärderar såväl regeringens miljöpolitik som oppositionspartiernas agerade och följer upp hur partierna agerat i relation till de förslag som fanns med i Naturskyddsföreningens enkät inför valet 2022. Detta gör vi för att ge en så rättvis bild som möjligt av vilka partier som bedrivit den mest ambitiösa miljö- och klimatpolitiken sedan förra valet.

I maj 2026 släpper vi nästa rapport som blickar framåt och redogör både för riksdagspartiernas miljöloften i 22 utvalda frågor och partiernas egna miljöpolitiska prioriteringar inför kommande mandatperiod. De två rapporterna ger tillsammans en genomlysning av riksdagspartiernas förda miljöpolitik, prioriteringar och ambitionsnivåer. Det är vår förhoppning att de ska utgöra ett bra underlag för alla de väljare som vill lägga frågor om klimat och natur i vågskålen när de går till valurnorna i september.

Karin Lexén,
Generalsekreterare, Naturskyddsföreningen

Beatrice Rindevall
Ordförande, Naturskyddsföreningen

1 Sammanfattning av miljöpolitiken mandatperioden 2022–2026

Det säkerhetspolitiska läget i Europa och världen har succesivt förvärrats under mandatperioden och flera krig och konflikter pågår. Det allvarliga läget har satt säkerhet och beredskap högt på den politiska agendan.

I skuggan av en mycket turbulent omvärld fortgår även kriserna kopplat till ett allt varmare klimat, förlusten av biologisk mångfald och spridningen av föroreningar och miljögifter. Effekterna märks här och nu och de blir mer och mer påtagliga i form av extremväder, översvämningar, torka, bränder, utarmade ekosystem och förorenat dricksvatten. Undan för undan försämras livsvillkoren på jorden.

Kriserna för klimat och natur borde tydligare kopplas ihop med och hanteras med lika stort allvar som den säkerhetspolitiska situationen. Exempelvis har den brittiska underrättelsetjänsten i en rapport konstaterat att förlusten av biologisk mångfald har gått från att vara ett miljöproblem till att bli ett hot mot nationell säkerhet och välbefinnande. Vidare varnar rapporten för att vissa ekosystem, särskilt korallrev och boreala skogar, kan börja kollapsa redan under 2030-talet. Samtidigt visar en rapport från meteorologiska världsorganisationen WMO att nivåerna av koldioxid i atmosfären är de högsta på två miljoner år och att jordens klimat befinner sig i en "unik obalans". Detta medför, förutom effekter som extremväder, även hälsorisker. Politik för att fasa ut fossila bränslen, minska beroendet av importerade insatsvaror och skydda och restaurera natur borde stå lika högt på agendan som mer traditionell säkerhetspolitik. Detta eftersom det både bidrar till nationellt oberoende från auktoritära regimer och till att skydda människors trygghet, ekonomi och livsmedelsförsörjning. Att stoppa spridningen av föroreningar och miljögifter är också viktigt, inte minst för trygga tillgången till mat och rent dricksvatten.

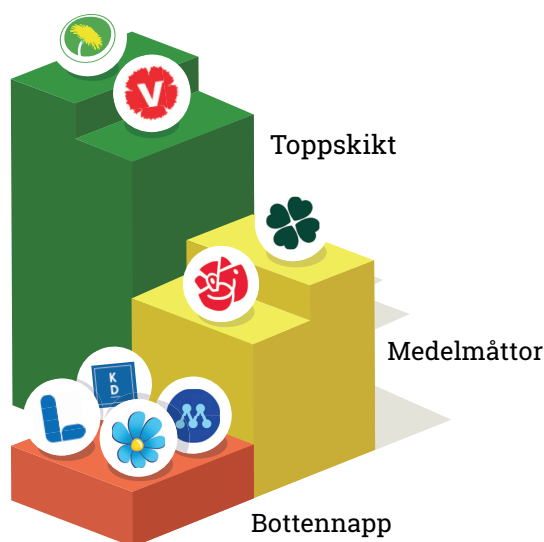
Men i stället sker det omvända. I EU och Sverige har populistiska strömningar fått makt och inflytande, vilket lett till en tydlig backlash i miljöpolitiken.

I Sverige har den politiska polariseringen i miljö- och klimatdebatten fortsatt att öka, trots att ett stabilt klimat, friska ekosystem och en giftfri miljö inte borde placera sig varken till vänster eller höger på den politiska skalan.

Under mandatperioden har Sveriges klimat- och miljöpolitik fått tung kritik bland annat från Klimatpolitiska rådet, Finanspolitiska rådet och OECD.

I denna rapport sammanfattas Naturskyddsföreningens granskning av miljö- och klimatpolitiken under mandatperioden 2022–2026. För att ge en så rättvis bild som möjligt har vi granskat både regeringen och alla riksdagspartier. I rapportens första del går vi igenom hur regeringen har agerat i miljöpolitiken inom 45 utvalda politiska processer, samt i vilken mån samarbets- och oppositionspartier har agerat för att skärpa eller försvaga miljöpolitiken. Även regeringens och partiernas förslag till miljöbudget granskas i denna del. I rapportens andra del följer vi upp hur partierna levt upp till sina löften inför mandatperioden genom att undersöka hur de agerat i riksdagen i relation till de 22 förslag Naturskyddsföreningen presenterade i en partienkät inför valet 2022. Vår ranking av riksdagspartierna bygger på det sammanvägda resultatet av partiernas agerande i de frågor som granskas i rapportens två delar.

Ranking av mandatperiodens miljöbästa partier

Miljöpolitikens toppskikt

Två partier, Miljöpartiet och Vänsterpartiet, har tydligt skiljt ut sig som mer ambitiösa än de övriga riksdagspartierna under mandatperioden. Båda partierna har i hög grad levt upp till sina löften inför mandatperioden och sticker ut på ett positivt sätt i hur ofta partierna har agerat i riksdagen för en skarp miljöpolitik under mandatperioden. I vår granskning kommer Miljöpartiet snäppet bättre ut och placerar sig därmed på förstaplatsen i rankingen medan Vänsterpartiet tar andraplatsen.

Plats 1: Miljöpartiet

Miljöpartiet har aktivt drivit på för en ambitiös politik för klimat och natur under mandatperioden vilket framkommer både i hur partiet har agerat i opposition till regeringen och i förhållande till de 22 frågor som granskas i partiutvärderingen. Inför förra valet ställde sig Miljöpartiet bakom alla föreningens 22 förslag, i utvärderingen av hur partierna agerat under mandatperioden får partiet grönt ljus i 19 av 22 frågor och gult ljus i de resterande tre frågorna.

I relation till regeringens förda politik har partiet idogt drivit på för klimat och natur

och har utmärkt sig positivt i sitt agerande för en skarp miljöpolitik flest gånger av oppositionspartierna. När det kommer till frågan om att tillåta uranbrytning har Miljöpartiet varit den starkaste rösten emot. Miljöpartiet sticker även ut tillsammans med Centerpartiet som de enda partierna i riksdagen som står upp för ett ambitiöst bistånd som uppgår till en procent av BNI i sina budgetförslag.

Miljöpartiet har under mandatperioden föreslagit miljöbudgetar som legat 13,7–25,9 miljarder högre än regeringens. Partiet är därmed med god marginal det oppositionsparti som föreslagit störst budgetsatsningar på området. För 2026 låg partiets miljöbudgetförslag på 45,5 miljarder.

Plats 2: Vänsterpartiet

Även *Vänsterpartiet* har tydligt drivit på för en ambitiös politik för klimat och natur under mandatperioden. Inför förra valet svarade Vänsterpartiet ja till 21 av föreningens 22 förslag, i utvärderingen får partiet grönt ljus i 19 av 22 frågor och gult ljus i resterande tre frågor.

I relation till regeringens förda politik har partiet agerat för en skarp miljöpolitik och utmärkt sig särskilt på ett positivt sätt i nästan hälften av de granskade frågorna. Tillsammans med Miljöpartiet har Vänsterpartiet bland annat drivit på för mer miljöhänsyn i skogsbruket, stått upp för artskyddet och agerat för en bättre reglering av skadliga bekämpningsmedel i EU.

Vänsterpartiets förslag till miljöbudget har legat 5,6–15,5 miljarder högre än regeringens under mandatperioden, partiets miljöbudgetförslag för 2026 låg på 29,7 miljarder.

Miljöpolitikens medelmåttor

På tredje och fjärde plats kommer Centerpartiet och Socialdemokraterna. De båda partierna uppvisar ett betydligt lägre miljöengagemang än Miljöpartiet och Vänsterpartiet men har tydligt engagerat sig för klimat och miljö i högre grad än regeringspartierna och Sverigedemokraterna.

Plats 3: Centerpartiet

Centerpartiet har under mandatperioden engagerat sig för en skarp miljöpolitik, med undantag för utsläpp från markanvändningssektorn. När det kommer till biologisk mångfald har partiet agerat för att skydda livet i havet men agerat i fel riktning när det kommer till att skydda och värna biologisk mångfald på land.

Inför förra valet svarade Centerpartiet ja till 13 av föreningens 22 förslag, i utvärderingen får partiet grönt ljus för sitt agerande i fem av 22 frågor och gult ljus i åtta fall.

I förhållande till regeringens politik har Centerpartiet, tillsammans med de övriga oppositionspartierna, drivit på för skarp miljöpolitik i EU, försvarat de svenska klimatmålen i Miljömålsberedningen och kritiserat regeringens klimathandlingsplan för att vara otillräcklig. Partiet har även, tillsammans med Miljöpartiet, utmärkt sig på ett positivt sätt genom att avsätta motsvarande en procent av BNI till bistånd i partiets budgetförslag. Centerpartiet utmärker sig dock på ett negativt sätt i sitt agerande i förhållande till EU:s naturrestaureringslag, artskydd och frågan om kolinlagring i skog och mark.

Centerpartiet har under mandatperioden föreslagit miljöbudgetar som legat 2,2–5,0 miljarder högre än regeringen. För 2026 föreslog partiet en miljöbudget på 24,2 miljarder.

Plats 4: Socialdemokraterna

Socialdemokraterna har uppvisat en liknande ambitionsnivå som Centerpartiet under mandatperioden. Inför förra valet ställde sig Socialdemokraterna endast bakom fem av Naturskyddsföreningens 22 miljöpolitiska förslag. I utvärderingen ser vi att partiet har agerat i rätt riktning i något fler frågor, det får grönt ljus för sitt agerande i tre frågor och gult ljus för sitt agerande i åtta frågor.

I förhållande till regeringens förda politik har Socialdemokraterna, tillsammans med de övriga oppositionspartierna, drivit på för skarpare politik på klimatområdet. Partiet har också, tillsammans med framför allt Miljöpartiet och Vänsterpartiet, agerat för en skarpare havspolitik. Socialdemokraterna utmärker sig dock negativt genom att, liksom Centerpartiet och Sverigedemokraterna, ha drivit på för en minskad vargstam. Socialdemokraterna har under mandatperioden i hög utsträckning anpassat sig till regeringens neddragningar på miljöområdet, men har presenterat budgetförslag som legat 0,6–1,3 miljarder högre än regeringens. För 2026 föreslog partiet en miljöbudget 20,8 miljarder.

Miljöpolitikens bottennapp

Plats 5: Kristdemokraterna, Liberalerna, Moderaterna och Sverigedemokraterna

På en delad femte och sista plats kommer regeringspartierna Kristdemokraterna, Liberalerna, Moderaterna tillsammans med sitt samarbetsparti Sverigedemokraterna. Tillsammans har partierna sänkt ambitionsnivån och fattat beslut i fel riktning. På så gott som alla miljöpolitiska områden i granskningen har partierna agerat i en riktning som försvagar miljöpolitiken. Resultatet är inte förvånande eftersom Kristdemokraterna, Moderaterna, och Sverigedemokraterna var de partier som uppvisade absolut lägst miljöambitioner inför valet 2022.

I vår granskning av regeringens förda miljöpolitik under mandatperioden får regeringen ett uselt eller dåligt miljöbetyg i 32 av 45 granskade frågor. Detta gäller bland annat viktiga lagstiftningar och processer på klimatområdet, energipolitiken, de flesta frågor på transportområdet, politiken för ökad biologisk mångfald på land och majoriteten av de frågor som rör en omställning till ett mer hållbart samhälle.

Regeringen har agerat i rätt riktning i 13 av de granskade frågorna, i sju fall får regeringen ett bra miljöbetyg och i sex fall får regeringen ett okej betyg.

Det är främst på havsmiljöområdet som regeringen agerat för att skärpa miljöambitioner. Regeringen får också ett bra eller okej betyg i enskilda frågor som åtgärder för att stoppa spridningen av PFAS, en elbilspremie till hushåll med låg inkomst och dålig tillgång till kollektivtrafik samt åtgärder för att återställa våtmarker.

Under mandatperioden har regeringen ingått i ett budgetsamarbete med Sverigedemokraterna. Regeringen inledde mandatperioden med kraftiga nedskärningar av miljö- och klimatbudgeten, från 23,8 miljarder kronor 2022 till 19,5 miljarder 2023. För 2025 sänktes budgeten till 16,4 miljarder för att sedan höjas till 19,6 miljarder 2026, vilket är 18 procent lägre än vid mandatperiodens början.

När vi granskar de enskilda partierna i regeringssamarbetet ser vi vissa skillnader i hur de agerat men på det stora hela har alla fyra partier uppvisat ett svagt miljöengagemang under mandatperioden.

Kristdemokraterna har utmärkt sig negativt i regeringssamarbetet genom att opini-
onsbilda och driva på för en lägre ambitionsnivå i miljöpolitiken i en handfull frågor. Detta gäller bland annat EU:s förordning om utsläpp och upptag från markanvändning, EU:s naturrestaureringslag och översynen av de svenska klimatmålen. Inför mandatperioden svarade partiet ja till fem av Naturskyddsföreningens 22 miljöpolitiska förslag. I utvärderingen av hur riksdagspartierna har agerat utifrån förslagen får partiet grönt ljus i två av 22 frågor och gult ljus i två frågor.

Liberalerna har länge haft den mest ambitiösa klimat- och miljöpolitiken bland partierna till höger, i alla fall på pappret. När det stod klart vilka partier som fått majoritet i riksdagsvalet 2022 och avsåg bilda regering stod hoppet därför till Liberalerna. Partiet fick även ansvar för klimat- och miljöministerposten i regeringen. I slutet av mandatperioden kan vi dock konstatera att partiet tyvärr inte verkar ha fått något större positivt genomslag i regeringens politik. I en fråga, EU:s naturrestaureringslag, har vi hittat bevis för att Liberalerna har tagit strid för en mer ambitiös linje.

Inför mandatperioden svarade Liberalerna ja till hela 18 av Naturskyddsföreningens 22 miljöpolitiska förslag. I utvärderingen av hur riksdagspartierna har agerat utifrån förslagen får partiet dock endast grönt ljus i två frågor och gult ljus i två frågor.

Moderaterna har inte stuckit ut på något särskilt sätt, varken positivt eller negativt, i relation till de andra regeringspartierna i vår granskning av regeringens politik. Inför mandatperioden svarade partiet ja till fem av Naturskyddsföreningens 22 miljöpolitiska förslag. I utvärderingen av hur riksdagspartierna har agerat utifrån förslagen får partiet grönt ljus i två av 22 frågor och gult ljus i två frågor.

Sverigedemokraterna har under mandatperioden ingått i ett samarbete med regeringspartierna genom det så kallade Tidöavtalet. Även om partiet inte suttit i regering så har samarbetet spänt över en lång rad frågor, inklusive budget, och partiet har haft tjänstemän i Regeringskansliet och betydande inflytande över regeringens politik.

Granskningen visar att Sverigedemokraterna genomgående har ställt sig bakom och röstat för regeringens politik. I flera frågor som regeringens klimathandlingsplan och översynen av de svenska klimatmålen har Sverigedemokraterna verkat för en sänkning av ambitionsnivån. Andra exempel där Sverigedemokraterna drivit på för en sämre miljöpolitik är sänkningen av reduktionsplikten, EU:s naturrestaureringslag och i frågan om sänkt skyddsstatus och ökad jakt på varg.

I granskningen av regeringens agerande finns det två frågor som står ut eftersom det i dessa finns en bred politisk enighet om behovet av en skärpt miljöpolitik, den ena är utflyttningen av trälgränsen och den andra är fiskekvoter för sill och strömming i Östersjön. I frågan om utflyttning av trälgränsen har även Sverigedemokraterna utmärkt sig på ett positivt sätt.

Inför mandatperioden svarade partiet endast ja till ett av Naturskyddsföreningens 22 miljöpolitiska förslag. I utvärderingen av hur riksdagspartierna har agerat utifrån förslagen får partiet grönt ljus i två av 22 frågor och gult ljus i en fråga.

2 Regeringens politik 2022–2026

Förutsättningarna för miljöpolitiken 2022–2026

Efter riksdagsvalet 2022 stod det klart att Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna tillsammans med Sverigedemokraterna hade majoritet i riksdagen med 176 mandat, medan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet tillsammans fick 173 mandat.

Detta innebar inte bara ett regeringsskifte utan även att Sverigedemokraterna skulle få inflytande över regeringens arbete för första gången. Sverigedemokraterna, som succesivt växt sig starkare sedan det kom in i riksdagen första gången 2010, lyckades också gå om Moderaterna i väljarstöd och samlade nästan 21 procent av rösterna jämfört med Moderaternas drygt 19 procent. Partiet blev därmed störst av partierna i högerblocket.

Regeringsförhandlingarna mellan Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna pågick i ungefär en månad och resulterade i Tidöavtalet, som utgjorde den politiska och parlamentariska grunden för regeringsbildningen. Avtalet innehöll ett omfattande reformprogram inom bland annat kriminalpolitik, migration, energi och landsbygdpolitik. Genom Tidöavtalet formaliserades även Sverigedemokraternas roll som samarbetsparti med tjänstemän i Regeringskansliet och betydande inflytande över den politiska inriktningen.

Utifrån Tidöpartiernas agerande och låga miljöambitioner i valrörelsen och Tidöavtalet stod det tidigt klart att några stora landvinningar på miljöområdet inte stod att vänta under mandatperioden. Tvärtom väcktes många farhågor om att politiken för klimat och natur skulle tvärnita och i vissa fall backa.

Dessa farhågor har sedan gång på gång besannats under mandatperioden.

Förutsättningarna för svensk EU-politik under mandatperioden

En betydande del av klimat- och miljöpolitiken beslutas idag på EU-nivå. Inom områden som klimat, jordbruk, fiske och miljögifter har EU-politiken en avgörande betydelse. Det är därför viktigt att Sverige är en positiv kraft i förhandlingarna på EU-nivå. I Sverige måste regeringen inför förhandlingar i rådet förankra sin politiska linje i EU-nämnden, som är ett av riksdagens 15 utskott. Mandatfördelningen i riksdagen ska återspeglas i sammansättningen av ledamöter i utskotten och

Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna har tillsammans utgjort en majoritet i EU-nämnden under mandatperioden.

Inför EU-valet 2019 fanns en stark opinion för miljö och klimat och mandatperioden 2019–2024 inleddes hoppfullt när EU-kommissionen presenterade den gröna given – en historisk satsning för klimat och miljö. Den gröna given har också resulterat i ett stort antal nya och uppdaterade miljölagstiftningar i EU. Men mot mandatperiodens slut såg vi flera oroande exempel på en omsvängning i EU:s miljöpolitik, där länder i ministerrådet och partigrupper i EU-parlamentet ville stoppa nästan helt klara miljölagstiftningar som har förhandlats i flera år och riva upp nyligen fattade beslut.

Under våren 2023 var det Sveriges tur att hålla i ordförandeklubban i EU:s ministerråd. Det land som innehar ordförandeskapet i ministerrådet leder arbetet i rådet och ska driva lagstiftningsprocesser framåt och förväntas därtill fungera som en neutral förhandlingsledare som skapar kompromisser mellan medlemsländerna.

I EU-valet 2024 stärkte de högnationalistiska och konservativa partigrupperna sina positioner, medan gröna och liberala grupper tappade mark. Detta har inneburit att EU:s klimat- och miljöpolitik har stannat upp och att flera delar av den gröna given riskerar att bromsas, omförhandlas eller rivas upp.

I denna granskning har vi tittat på både hur regeringen har agerat i EU:s ministerråd kopplat till centrala miljölagstiftningar och regeringens agerande kopplat till implementering.

Sammanfattning av regeringens miljöpolitik

I den här delen av rapporten har Naturskyddsföreningen granskat regeringens agerande kopplat till 45 politiska processer och lagstiftningar i Sverige och EU. Utifrån vår granskning kan vi konstatera att regeringens förda politik varit långt ifrån tillräcklig och mestadels styrt i fel riktning.

I 32 av de granskade frågorna har regeringspartierna underlåtit att agera eller agerat i fel riktning. I fyra fall får regeringen dåligt betyg (orange) och i hela 28 fall får regeringen ett uselt betyg (rött).

Regeringen har agerat i rätt riktning i 13 av de granskade frågorna. I sju av dessa får regeringen ett bra betyg (grönt) och i sex fall får den ett okej betyg (gult). Inte i någon av de granskade frågorna får regeringen det bästa betyget utmärkt (mörkgrönt).

Granskningen har mestadels genomförts mellan december 2025 och februari 2026 men sträcker sig i vissa fall in i mars 2026.

Natur och biologisk mångfald

Den snabba förlusten av biologisk mångfald utgör en allvarlig kris och är en ödesfråga i vår tid. Naturkrisen innebär att ekosystemen försvagas och förstörs. Tre fjärdedelar av naturen på land har förändrats av oss människor. Ungefär en miljon av totalt åtta miljoner kartlagda arter är hotade. I Sverige är ungefär var tionde växt- och djurart hotad. I nuläget bedöms Sverige varken kunna leva upp till de svenska miljömålen eller EU:s mål om att skydda 30 procent av hav och land och att restaurera 20 procent av ekosystemen till 2030.

I vår granskning kan vi konstatera att regeringen övervägande har drivit en politik kopplad till biologisk mångfald på land som riskerar att ytterligare försvåra möjligheterna att nå de svenska och internationella miljömålen. I elva av de tretton frågorna som tydligast berör markanvändning, biologisk mångfald och artskydd så får regeringen uselt eller dåligt betyg. Till exempel har regeringen skurit ned på anslagen till skydd av värdefull natur, föreslagit regeländringar som ökar risken att skog med höga naturvärden avverkas, verkat för att stoppa och försvaga lagstiftningar kopplat till skogen på EU-nivå samt uppvisat mycket låga miljöambitioner i implementering av EU-lagstiftningar som påverkar skogen.

Sveriges regering och enskilda regeringsföreträdare har på olika sätt motverkat att EU:s lagstiftning om naturrestaurering ska komma på plats, verkat för så låga ambitioner som möjligt och gått emot expertmyndigheterna i implementeringen. Vidare har regeringen även lagt fram förslag som riskerar att försvaga artskyddet i Sverige och agerat bromskloss i förhandlingar om skärpta regler för farliga kemikalier på EU-nivå. Den svenska strategin för biologisk mångfald som regeringen presenterade i februari 2026 understryker regeringens agerande ytterligare då den visar på ett stort gap mellan Sveriges åtaganden i EU och internationellt och regeringens politik.

Undantagen är beskattning av skog där regeringen får ett bra betyg eftersom den genom ändrad beskattning gjort det mer lönsamt för markägare att skydda sin skog och EU:s gemensamma jordbrukspolitik där regeringen får okej betyg eftersom regeringen agerat i både positiv och negativ riktning. I det svenska genomförandet har den har bland annat höjt ersättningen för att sköta betesmarker och infört ett nytt stöd för att odla vall. Samtidigt har regeringen röstat för att försvaga miljövillkoren i EU:s jordbrukspolitik.

När det kommer till frågor om hav och sötvatten ser det ljusare ut, här har regeringen agerat i rätt riktning i sex av de åtta frågor i den här granskningen som påverkar livet i våra sjöar, vattendrag och hav.

Regeringen har agerat för en utflyttning av trålgränsen, förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden innanför trålgränsen och drivit på för låga kvoter för sill och strömming i Östersjön i EU:s ministerråd. I dessa tre frågor får regeringen ett bra betyg. För sitt agerande för att minska övergödningen, återställa våtmarker och marint skydd får regeringen ett okej betyg.

Tyvärr ser det sämre ut vad gäller miljöprovning av vattenkraften och strandskyddet, för båda dessa frågor får regeringen ett uselt betyg. Här har regeringen stoppat och försvagat processen som ska förse svenska vattenkraftverk med moderna miljötillstånd och sommaren 2025 avskaffade regeringen strandskyddet vid små sjöar och vattendrag. Den har även tillsatt en utredning med uppdrag att ta fram fler förslag på hur möjligheterna att bygga strandnära kan öka.

Natur och biologisk mångfald

Lagstiftning /process	Regeringens betyg	Skuggbetyg för regeringspartier	Andra partiers agerande
Sveriges åtaganden för biologisk mångfald	 Orange	Bromskloss: KD	Hjälpt: MP, V Stjälpt: SD
Skogsutredningen	 Orange		
EU:s avskogningsförordning	 Röd		Hjälpt: MP, V
EU:s ramverk för skogsövervakning	 Röd		Hjälpt: MP, V
Anslag till skydd och åtgärder för värdefull natur	 Röd		Hjälpt: MP, V
Förmånligare beskattning för skydd av skog	 Grön		
Hållbarhetskriterier i EU:s förnybartdirektiv	 Röd		Hjälpt: MP, V
Regler för artskydd och fridlysning	 Orange		Stjälpt: C, SD
Försvagat skydd och minskning av vargstammen	 Röd		Hjälpt: MP, V Stjälpt: C, S, SD
EU:s naturrestaureringslag	 Röd	Försvare: L Bromskloss: KD	Hjälpt: MP, V Stjälpt: C, SD
EU:s gemensamma jordbrukspolitik	 Gul		Hjälpt: MP, V
EU:s reglering av skadliga bekämpningsmedel	 Röd		Hjälpt: MP, V
EU:s lag om markhälsa	 Röd		Hjälpt: MP, V
Åtgärder mot övergödning	 Gul		Hjälpt: MP, V
Åtgärder för att återställa våtmarker	 Gul		
Marint områdesskydd	 Gul		Hjälpt: MP, S, V
Utflyttning av trålgränsen	 Grön		Hjälpt: C, MP, S, SD, V
Förbud mot bottentrålning i skyddade områden	 Grön		Hjälpt: MP, S, V
Fiskekvoter för sill och strömming i Östersjön	 Grön		Hjälpt: C, MP, S, V
Uppluckring av strandskyddet	 Röd		
Miljöprövning av vattenkraften	 Röd		

Klimat, energi och transporter

I Sverige, liksom övriga Europa och världen, har klimatförändringarna redan idag stark påverkan på människor, natur, ekonomi och infrastruktur, med allvarliga konsekvenser som till exempel allt intensivare extremväder. Utsläppen måste minska snabbt i närtid för att skydda samhällen och ekosystem, samtidigt som åtgärder för stärkt klimatanpassning måste vidtas. Regeringens politik på området har återkommande fått tung kritik under mandatperioden, bland annat från Klimatpolitiska rådet som senast i mars 2026 konstaterade att regeringens klimatpolitik är otillräcklig och att Sverige nu är längre ifrån att nå nationella klimatmål och åtaganden inom EU jämfört med när regeringen tillträdde. Sveriges utsläppsminskningar har bromsat in och dessutom ökat vissa år under mandatperioden. Vid mandatperiodens slut så ligger Sveriges utsläpp på ungefär samma nivå som vid mandatperiodens början.

I vår granskning ser vi att varken regeringens nationella klimathandlingsplan eller den energi- och klimatplan som Sverige lämnat in till EU lever upp till vad som krävs för att Sverige ska nå sina klimatmål. Regeringen har även bedrivit påverkansarbete mot EU-kommissionen för att försvaga och undergräva EU:s LULUCF-förordning och agerat för att försvaga ambitionen i EU:s utsläppsmål till 2040. Även om regeringen formellt ställde sig bakom kommissionens linje om en 90-procentig minskning till 2040 så var detta behäftat med ett antal villkor som bland annat att tillåta delar av utsläppsminskningen att ske utanför unionens gränser. I dessa frågor får regeringen ett uselt betyg.

När det kommer till införandet av EU:s nya system för utsläppshandel så är det positivt att regeringen har beslutat om en ambitiös implementering, vilket gör att regeringen får ett bra miljöbetyg.

Under mandatperioden har regeringen gett Miljömålsberedningen i uppdrag att se över de svenska klimatmålen, vilket många befarade skulle leda till en ambitionssänkning. I slutändan innebar översynen endast mindre ändringar och ambitionsnivån för klimatmålen bibehölls. Regeringen får därför ett okej betyg.

På energiområdet får regeringen underkänt i de tre energifrågor som inkluderats i rapporten. Regeringens relativt ensidiga satsning på att bygga ny kärnkraft har hejdat utbyggnaden av förnybar energi och därmed även bidragit till att öka Sveriges utsläpp. Vidare har regeringen sänkt ambitionerna kopplat till energieffektivisering och styrt in den långsiktiga energipolitiken på en bana som riskerar att prioritera en onödigt hög energiproduktion på bekostnad av natur, biologisk mångfald och människors närmiljö.

På transportområdet har Sveriges utsläpp ökat kraftigt under mandatperioden till följd av regeringens politik. I stället för att satsa på elektrifiering har regeringen sänkt skatten på bensin och diesel, sänkt reduktionsplikten, avskaffat flygskatten och slopat stödet till kommuners och regioners transportomställning, de så kallade stadsmiljöavtalen. Regeringen har också stoppat reformeringen av reseavdraget som beslutades sommaren 2022, reformen skulle ha gjort reseavdraget avståndsbaserat och färdmedelsneutralt och därmed mindre miljöbelastande. Men regeringen rev i stället upp beslutet och behöll det tidigare reseavdraget bara för bilar, dessutom med höjd milersättning. Sammantaget får regeringen ett uselt betyg i alla granskade transportfrågor utom en. När det kommer till att använda pengarna från EU:s sociala klimatsfond får regeringen ett bra betyg för sin plan att låta pengarna gå till en elbilspremie till de hushåll som är i störst behov av stöd.

Klimat, energi och transporter

Lagstiftning /process	Regeringens betyg	Skuggbetyg för regeringspartier	Andra partiers agerande
Regeringens klimathandlingsplan	 Röd		Hjälpt: C, MP, S, V Stjälpt: SD
Sveriges nationella energi- och klimatplan till EU	 Röd		
EU:s klimatmål för 2040	 Röd		Hjälpt: C, MP, S, V
Översyn av de svenska klimatmålen	 Gul	Bromskloss: KD	Hjälpt: C, MP, S, V Stjälpt: SD
EU:s LULUCF-förordning	 Röd	Bromskloss: KD	Hjälpt: MP, V Stjälpt: C, SD
Införande av EU:s nya utsläppshandel ETS2	 Grön		
Energipolitikens långsiktiga	 Röd		
Finansiering av ny kärnkraft	 Röd		Hjälpt: C, MP, V
Sänkt ambition för energieffektivisering	 Röd		Hjälpt: C, MP, S, V
Sänkt skatt på bensin och diesel	 Röd		Hjälpt: MP, V
Sänkt reduktionsplikt	 Röd		Hjälpt: MP, V Stjälpt: SD
Avskaffad flygskatt	 Röd		
Sveriges användande av EU:s sociala klimatfond	 Röd		Hjälpt: C, MP, S
Stoppad reformering av reseavdraget	 Röd		Hjälpt: C, MP, V
Slopade stadsmiljöavtal	 Röd		Hjälpt: MP, V Stjälpt: SD

Omställning till ett hållbart samhälle

Alla samhällets delar och sektorer behöver ställa om för att vårt sätt att leva ska bli ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart. Det handlar om att miljöfarliga verksamheter behöver bedrivas på ett säkert sätt, att företag ska ta ansvar för hur deras verksamhet påverkar människor och miljö, att finansiella flöden ska styra åt rätt håll och att samhället ställer om till en mer cirkulär ekonomi. Men det handlar också om global solidaritet i omställningen.

Av de nio frågor som granskats inom detta område får regeringen ett uselt betyg i sex fall. Bland annat har regeringen öppnat upp för att ge statliga kreditgarantier för investeringar i fossila projekt utomlands, verkat för att försvaga EU:s direktiv om

företags ansvar för mänskliga rättigheter och miljö och gjort betydande nedskärningar i biståndet. Dessutom har regeringen gjort det dyrare att reparera bland annat kläder och skor och drivit en politik som tydligt styrt mot ökad gruvbrytning utan att också satsa på cirkulära materialströmmar.

En annan fråga som oroar är den miljötillståndsutredning som regeringen tillsatt. Utredningen har, i linje med utredningsdirektiven, lagt fram ett antal förslag som riskerar att få negativa följder för klimatet och miljön och göra det dyrare för allmänheten att överklaga miljötillståndsprocesser. I denna fråga får regeringen ett dåligt betyg.

Regeringen får dock bra betyg för satsningar på att minska spridningen av PFAS i samhället och arbetet med att förbjuda PFAS på EU-nivå och ett okej betyg för arbetet med att införa producentansvar för textil.

Omställning till ett hållbart samhälle

Lagstiftning /process	Regeringens betyg	Skuggbetyg för regeringspartier	Andra partiers agerande
Miljötillståndsutredningen	 Orange		
Uranbrytning och mineralpolitik	 Röd		Hjälpt: MP
Statliga kreditgarantier till gröna industriinvesteringar	 Röd		
Exportkrediter till fossila projekt	 Röd		
EU:s direktiv för företags ansvar för mänskliga rättigheter, miljö och klimat	 Röd		Hjälpt: MP, S
Reformering av biståndet	 Röd		Hjälpt: C, MP Stjälpt: SD
Höjd moms på reparationer	 Röd		Hjälpt: MP
Producentansvar för textil	 Gul		
Åtgärder mot PFAS	 Grön		

Hur har granskningen gjorts?

Naturskyddsföreningen har granskat regeringens förda miljöpolitik brett kopplat till 45 politiska processer eller lagstiftningar. Ambitionen är att analysen ska ge en övergripande bild av hur Sveriges politik svarar upp mot de utmaningar vi står inför när det kommer till att möta trippelkrisen för klimat, förlusten av biologisk mångfald och spridningen av föroreningar och miljögifter. Utifrån granskningen ges också förslag till åtgärder för att stärka den svenska politiken för klimat och natur framåt.

Granskningen utgår från de viktigaste propositionerna och förslagen som regeringen lagt fram, regeringens insatser i relation till viktiga EU-lagstiftningar samt

förändringar av miljöbudgeten under innevarande mandatperiod (oktober 2022 – mars 2026).

Grunden för granskningen av regeringens politik utgörs av öppna källor såsom propositioner med förarbeten, lagändringar, budgetar, regleringsbrev, regeringsuppdrag, regeringsbeslut, pressmeddelanden, medieframträdanden och utspel från regeringen. Dessa har ibland kompletterats med uppgifter från nyhetsrapportering och granskande journalistik, om det tydligt framgår att det är en opartisk viktning av informanter och där alla sidor har fått ge sin bild. Det finns fler viktiga lagstiftningar på miljöområdet utöver de som inkluderats i denna granskning. I den här rapporten har vi avgränsat oss till de viktigaste politiska processerna som antingen påverkar natur och biologisk mångfald, som rör klimat, energi och transporter eller omställningen till ett mer hållbart samhälle.

För att ge en tydligare bild av bakgrunden till vad som hänt eller inte hänt under mandatperioden ges i denna rapport även en översiktlig beskrivning av samarbets- och oppositionspartiernas agerande utifrån relevanta följdmotioner, utskottsarbete, förhandlingspositioner, votering med mera. Detta för att belysa oppositions- och samarbetspartiernas agerande i förhållande till regeringens förda politik.

Betygsättning

Betygsättningen utgår från en bedömning av riktning och utfall av politiken som regeringen har bedrivit under mandatperioden kopplat till utvalda processer och lagstiftningar. När det gäller EU-politiken är det de förslag/positioner som regeringen lagt fram i EU-nämnden och hur regeringen röstat i rådet som ligger till grund för bedömning och betygsättning. Regeringens politik kopplat till de olika processerna betygsätts med ett färgbetyg som grundar sig på en sammanvägd bedömning av regeringens agerande. I de fall den granskade frågan befinner sig tidigt i processen och regeringen ännu inte lagt fram en proposition används varken betyget utmärkt eller uselt, eftersom regeringen fortfarande kan göra vägval som påverkar utfallet.

Bedömning	Färgbetyg
Uselt. Beslut i delvis eller helt fel riktning.	 Röd
Dåligt. Nödvändiga beslut har inte fattats.	 Orange
Ok. Beslut delvis i rätt riktning.	 Gul
Bra. Bra beslut har fattats men inte tillräckligt skarpt/mycket.	 Grön
Utmärkt! Helt rätt beslut har fattats.	 Mörkgrön

Skuggbetyg för enskilt regeringsparti

I de fall det framstår som extra viktigt att belysa skillnaderna mellan de olika regeringspartiernas agerande kan beskrivningen i texten kompletteras med ett skuggbetyg. Skuggbetyget "försvarare" delas ut till ett regeringsparti som tydligt skiljt ut sig från regeringens position och tagit strid för en skarpare politik i frågan medan skuggbetyget "bromskloss" delas ut till ett regeringsparti som tydligt har agerat för att försämra eller bromsa en skarpare politik i frågan.

Särskilda omnämmanden om samarbets- och oppositionspartierna

Beskrivningen av samarbets- och oppositionspartiernas agerande i relation till de frågor som granskas kompletteras även med en ikon om det finns skäl att särskilt lyfta fram ett eller flera partiers agerande. Omnämmandet "hjälp" eller "stjälpt" delas ut till partier som särskilt utmärkt sig i sitt agerande. För att ett parti ska anses ha hjälpt eller stjälpt en fråga ska de konsekvent agerat för en skärpning eller försämring av frågan.

Granskning av regeringens miljöpolitik 2022–2026

I följande del presenteras Naturskyddsföreningens granskning av regeringens agerande kopplat till 45 politiska processer i Sverige och EU. Granskningen utgår från de viktigaste propositionerna och förslagen som regeringen lagt fram, regeringens insatser i relation till viktiga EU-lagstiftningar samt förändringar i miljöbudgeten under innevarande mandatperiod.

Underlag och källor till granskningen av regeringens agerande presenteras i bilaga 1. Ambitionen är att bilagan ska presentera en fördjupande bild av bakgrunden till den granskade frågorna och belysa viktiga initiativ, politiska förslag, diskussioner och beslut kopplat till varje granskad process.

Natur och biologisk mångfald

Sveriges åtaganden för biologisk mångfald

● Regeringens betyg: Orange

Regeringens agerande

2022 antogs ett globalt ramverk för biologisk mångfald med mål till 2030 som EU och Sverige åtagit sig att följa. Miljömålsberedningens¹ förslag om hur Sverige ska leva upp till dessa åtaganden motsvarar långt ifrån vad som krävs. I beredningen agerade regeringspartierna och Sverigedemokraterna för att sänka ambitionerna, Kristdemokraterna var särskilt drivande i detta. De få progressiva förslag som lämnades av beredningen har inte genomförts. Den svenska strategin för biologisk mångfald som regeringen presenterade i februari 2026 saknar helt nya styrmedel och analys av vilka nya etappmål som krävs för att nå Sveriges åtaganden. Resultatet är ett stort gap mellan Sveriges åtaganden och regeringens politik.

Skuggbetyg:
Bromskloss

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

I Miljömålsberedningen drev Vänsterpartiet och Miljöpartiet konsekvent på för mer ambitiösa förslag. Socialdemokraterna försökte nå blocköverskridande kompromisser med högre ambitionsnivå än regeringens slutliga linje och motsatte sig begränsat skogsskydd. Centerpartiet stödde i stort regeringspartiernas och Sverigedemokraternas linje. Sverigedemokraterna drev igenom sena ändringar som kraftigt försvagade förslagen.

Särskilda omnämningen:
Hjälpt

Särskilda omnämningen:
Stjälpt

Skogsutredningen

● Regeringens betyg: Orange

Regeringens agerande

Regeringen tillsatte 2024 en skogspolitisk utredning med direktiv som ensidigt fokuserade på ökad virkesproduktion, regellättnader för skogsbruket och ökade avverkningsmöjligheter. Detta trots att skogen har många olika värden för samhället och

1 Miljömålsberedningen inrättades 2010 av regeringen för att nå bred politisk samsyn kring ett antal olika miljöfrågor. Beredningens uppgift är att föreslå hur miljö kvalitetsmålen ska nås genom politiskt förankrade förslag till strategier med etappmål, styrmedel och åtgärder. Alla riksdagspartier är representerade i Miljömålsberedningen.

det redan intensiva skogsbruket är den främsta orsaken till att vi inte når miljömål för skogen. Utredningen presenterade en rad förslag för intensifierat skogsbruk som kan förvärra miljöproblemen samtidigt som den missade att ta tag i de centrala problemen för biologisk mångfald i skogen. I mars 2026 presenterade regeringen en lagrådsremiss utifrån utredningen med förslag om att halvera handläggningstiden för avverkningsärenden, vilket försvårar en redan otillräcklig tillsyn av skogsbruket. Dessutom föreslås att avverkningsanmälan inte längre ska utgöra en anmälan om samråd enligt miljöbalken. Det ökar risken för avverkningar i strid med miljökrav och försvårar för miljöorganisationer att påverka skogsbruksärenden. Om regeringen skulle lägga fram en proposition i linje med lagrådsremissen skulle bedömningen ändras från dåligt till usel.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Miljöpartiet har i media kritiserat regeringen och skogsutredningens förslag samt pekat på behovet av en helt ny riktning i skogspolitiken.

Socialdemokraterna har i en skriftlig fråga till regeringen ifrågasatt direktiven till skogsutredningen, men med fokus på äganderätt och ökad möjlighet till avverkning.

Centerpartiet har i media välkomnat utredningens förslag och uppmanat regeringen att genomföra dem.

Varken Sverigedemokraterna eller Vänsterpartiet har på ett tydligt sätt i riksdagen eller i media drivit på eller opinionsbildat i relation till skogsutredningen.

EU:s avskogningsförordning

● **Regeringens betyg:** Röd

Regeringens agerande

EU:s avskogningsförordning syftar till att minska avskogning och skogsförstörelse samt bidra till att bromsa den globala avskogningen. Förordningen trädde i kraft i juni 2023. Sveriges regering har på olika sätt motverkat att lagstiftningen ska komma på plats och verkat för så låga ambitioner som möjligt. Landsbyggsminister Peter Kullgren (Kd) har dessutom aktivt arbetat mot lagen på EU-nivå.

Oppositions- och samarbetspartiernas agerande

Miljöpartiet och Vänsterpartiet har motsatt sig regeringens linje och velat få avskogningsförordningen på plats. I skriftligt samråd med EU-nämnden fanns det stöd för regeringens ståndpunkt att skjuta upp förordningen, detta eftersom varken Centerpartiet, Socialdemokraterna eller Sverigedemokraterna anmälde några avvikande ståndpunkter. Sverigedemokraterna välkomnade beslutet att skjuta upp avskogningsförordningen.

Särskilda omnämnannden:
Hjälpt

EU:s ramverk för skogsövervakning

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

I november 2023 presenterade EU-kommissionen ett förslag till en ny skogsövervakningslag. Syftet var att skapa en enhetlig och tillförlitlig metod för att samla in och rapportera data om EU:s skogars tillstånd, användning och förändringar.

Regeringen har aktivt motarbetat EU:s förslag till ramverk för skogsövervakning och har ifrågasatt dess mervärde, krav på satellitdata och kartläggning av skogar med höga naturvärden.

I ett brev till EU-kommissionen har landsbygdsminister Peter Kullgren (KD), i samverkan med Finland, bland annat kritiserat förslagen om kartläggning av ur- och naturskog. Genom alliansen "For Forest +" har regeringen byggt stöd bland andra medlemsländer och påverkat, och i juni 2025 enades ministerrådet om en kompromiss som kraftigt urvattnade lagförslaget, bland annat genom att ta bort kraven på detaljerad kartläggning.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Centerpartiet och Sverigedemokraterna har upprepat stöttat regeringens kritiska linje genom att inte anmäla avvikande ståndpunkter. Miljöpartiet och Vänsterpartiet har tvärtom tydligt försvarat ett ambitiöst och miljöinriktat ramverk och markerat avvikande meningar. Socialdemokraterna har kritiserat delar av regeringens linje, men utan att fullt ut driva en tydligare miljöprofil.

Särskilda omnämnananden:
Hjälpt

Anslag till skydd och åtgärder för värdefull natur

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

Regeringen har kraftigt minskat anslagen för skydd och skötsel av värdefull natur. Mellan 2022 och 2023 sänktes anslaget för skydd från 1,7 till 1,2 miljarder kronor. Anslaget återställdes delvis 2024, men minskades igen 2025–2026 och ligger nu åter på omkring 1,2 miljarder. Sänkningarna påverkar bland annat möjligheten att ersätta skogsägare och ökar risken att värdefulla skogar avverkas. Regeringens beräknade nivå för 2027–2028 är så låg som 785 miljoner.

Regeringen halverade nästan anslaget för åtgärder för värdefull natur 2023 och har därefter höjt det stegvis, men nivån ligger fortfarande under den vid mandatperiodens start och långt under vad Naturvårdsverket och Miljömålsberedningen bedömer behövs.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Miljöpartiet och Vänsterpartiet har konsekvent haft en hög ambitionsnivå. Partierna föreslog kraftiga höjningar av anslagen för värdefull natur 2026 och en historiskt hög nivå för Skogsstyrelsens arbete med skydd av skog.

Centerpartiet och Socialdemokraterna har endast föreslagit små ökningar av anslaget för skydd och skötsel av värdefull natur jämfört med regeringen. Centerpartiet accepterar regeringens låga anslagsnivå för skydd för 2026.

Sverigedemokraterna har avstått från att lägga budgetförslag och konsekvent röstat för regeringens budget.

Särskilda omnämningen:
Hjälpt

Förmånligare beskattning för skydd av skog

● Regeringens betyg: Grön

Regeringens agerande

För att arbetet med skydd av skog ska fungera bra är det viktigt att skydd är ett ekonomiskt attraktivt alternativ för markägare. Utöver en bra ersättningsnivå och tillräckligt anslag i statsbudgeten för att ersätta markägare, är det viktigt att beskattningen av ersättningen upplevs som jämförbar med beskattningen av intäkter från avverkning. Regeringen har lagt fram en proposition med förslag om förmånligare skatteregler för ersättning vid skydd av skog. Ett nytt naturvårdskonto ska låta skogsägare med naturvårdsavtal på minst fem år sprida beskattningen över tio år. För ersättning vid permanenta skydd, som naturreservat, förlängs tidsfristen för uttag av ersättning till tio år. Syftet är att jämna ut skatten, ge markägare bättre planeringsmöjligheter och stärka de ekonomiska incitamenten för formellt skydd av skog. I februari 2026 antog riksdagen regeringens proposition. De nya reglerna började gälla den 1 april 2026.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna ställde sig bakom regeringens proposition om förmånligare beskattning vid skydd av skog.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet välkomnade regeringens förslag men reserverade sig mot beslutet med motiveringen att det är otillräckligt. Partierna föreslog i stället att utreda skattefri ersättning och att tidsfristen för naturvårdskonto ska följa avtalets löptid, vilken kan vara upp till femtio år.

Även Centerpartiet reserverade sig mot beslutet. Partiet vill i stället se generösare regler, bland annat lägre tilläggsavgift och att tidsfristen för naturvårdskonto ska vara 20 år i stället för 10.

Hållbarhetskriterier i EU:s förnybartdirektiv

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

Det reviderade förnybartdirektivet från EU kräver att biomassa för energi inte får komma från biologiskt värdefulla skogar för att klassas som hållbar. Regeringen har

genom förslag och uppdrag till myndigheter styrt mot, och fattat beslut om, en svensk förordning med en mycket snäv definition av "gammal skog". Detta innebär att bioenergi ändå riskerar att komma från skogar med stor biologisk mångfald, i strid mot direktivet. Dessutom har regeringen inte vidtagit åtgärder för att kartlägga skogar med hög biologisk mångfald. Sverige kan därför riskera att förlora sin klassning som "lågriskland" vilket kan innebära högre och kostsamma krav på dokumentation och kontrollsystem för biomassa från skogen.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Miljöpartiet och Vänsterpartiet har krävt skärpta åtgärder för biologisk mångfald och en ändrad definition av gammal skog för att uppfylla förnybartdirektivet, men fått avslag och reserverat sig mot regeringens definition. Centerpartiet stödjer definitionen. Socialdemokraterna accepterar definitionen men kritiserar regeringens hantering och förseningar. Sverigedemokraterna motsätter sig kraven principiellt och vill begränsa EU:s inflytande över svensk skogspolitik..

Särskilda omnämnannden:
Hjälpt

Regler för artskydd och fridlysning

● **Regeringens betyg:** Orange

Regeringens agerande

2024 tillsatte regeringen en utredning om artskyddet under klimat- och näringsdepartementet. Utredningen skulle ta fram förslag på nya bestämmelser om fridlysning och regelverk för rätten till ersättning. 2025 presenterades en promemoria med förslag på omfattande möjligheter till undantag från det skydd som fridlysningen idag ger, vilket skulle medföra att de nya reglerna om nationell fridlysning riskerar att bli verkningslösa för ett stort antal skyddsvärda arter. Undantagen gäller framför allt skogsbruk och jordbruk, de verksamheter som idag har störst negativ påverkan på landskapet och arternas livsmiljöer.

2026 kom ännu en promemoria från Regeringskansliet med förslag om ersättning till markägare till följd av artskyddet. Förslagen är bättre än vad som presenterats tidigare, det måste dock säkerställas att lösningen är förenlig med EU-rätten samt att tillräckligt mycket pengar avsätts i budget.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Sverigedemokraterna har drivit på för att endast akut hotade arter ska kunna hindra pågående markanvändning. Centerpartiet varit pådrivande för att skogs- och jordbruk ska undantas från artskyddet.

Socialdemokraterna har kritiserat regeringen för att ersättningsförslaget dröjt och för en för låg budget för ersättning.

Miljöpartiet har ifrågasatt att artskyddet för nationellt fridlysta arter inte ska gälla för skogs- och jordbruk.

Vänsterpartiet har motionerat om att regeringen bör lägga fram förslag om

artskydd utifrån artskyddsutredningen från 2021, som presenterade betydlig skarpare förslag för att skydda hotade arter.

Särskilda omnämnannden:
Stjälpt

Försvagat skydd och minskning av vargstammen

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

Regeringen har under mandatperioden drivit en linje för att öka licensjakten på varg och minska antalet vargar i Sverige. Under 2025 gav regeringen Naturvårdsverket i uppdrag att i rapporteringen till EU rapportera 170 vargar som referensvärde för gynnsam bevarandestatus för den svenska vargstammen och har därefter styrt mot att stammen ska minska till den nivån. EU-kommissionen har kritiserat Sveriges referensvärde som allt för lågt och krävt rättelse. Regeringen har också välkomnat och drivit på EU-processen för att sänka vargens skyddsstatus i EU för att underlätta jakt.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Miljöpartiet och Vänsterpartiet har i motioner och debatter betonat strikt tillämpning av art- och habitatdirektivet och återhållsamhet med licensjakt.

Centerpartiet, Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna har i motioner föreslagit förändringar som syftar till minskade rovdjursstammar, ökat nationellt eller regionalt handlingsutrymme samt förenklade regler för skydds- och licensjakt.

Sverigedemokraterna har varit det parti som tydligast drivit kravet på en kraftigt reducerad vargstam och har ställt sig bakom regeringens ambition att justera ned referensvärdet.

Särskilda omnämnannden:
Hjälpt

Särskilda omnämnannden:
Stjälpt

EU:s naturrestaureringslag

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

EU-kommissionen presenterade ett förslag till en naturrestaureringslag 2022, förslaget höll på att falla flera gånger under förhandlingen innan naturrestaureringslagen till slut antogs 2024. Lagen innebär att EU:s medlemsländer måste restaurera minst 20 procent av EU:s land- och havsområden till 2030 och alla ekosystem som behöver återställas till 2050.

Sveriges regering och enskilda regeringsföreträdare har på olika sätt motverkat att lagstiftningen ska komma på plats, verkat för så låga ambitioner som möjligt och gått emot expertmyndigheterna i implementeringen. Enligt rapporter i media har naturrestaurering varit en tvistefråga mellan Liberalerna och Kristdemokraterna i regeringen, där Liberalerna velat se en mer ambitiös linje. Sveriges landsbygdsminister Peter Kullgren (Kd) har tvärtom aktivt arbetat mot lagen inom EU, både före och efter antagandet.

Skuggbetyg:
Försvare

Skuggbetyg:
Bromskloss

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Miljöpartiet och Vänsterpartiet har röstat för att förordningen om restaurering ska kunna komma på plats i utskottet, plenum och EU-nämnden. Centerpartiet har tvärtom röstat emot förslaget både i plenum och i utskotten. Socialdemokraterna röstade emot förslaget 2022 men röstade för att Sverige skulle ställa sig bakom kommissionens förslag 2024. Sverigedemokraterna har röstat emot förslaget i utskott och plenum och har enligt uppgift stöttat Kristdemokraternas linje mot förslaget i regeringsförhandlingar.

Särskilda omnämningen:
Hjälpt

Särskilda omnämningen:
Stjälpt

EU:s gemensamma jordbrukspolitik

● Regeringens betyg: Gul

Regeringens agerande

Den gemensamma jordbrukspolitiken, CAP, står för cirka en tredjedel av EU:s budget. Det handlar främst om stöd till lantbrukare för inkomst, betalning för miljöersättningar, investeringsstöd och rådgivning, men även landsbygdsutveckling. CAP-regelverket och hur det implementeras har stor påverkan på hur Sveriges jordbruk bedrivs och hur det påverkar odlingslandskapet.

Regeringen har under mandatperioden tagit beslut i både positiv och negativ riktning. Den har bland annat höjt ersättningen för att sköta betesmarker, och infört ett nytt stöd för att odla vall. 2024 försvagades miljövillkoren i CAP, vilket Sveriges regering både röstade för på EU-nivå och valde att implementera i Sverige. Sammantaget är de positiva åtgärderna otillräckliga för att ge förutsättningar för ett mer miljövänligt jordbruk.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Vänsterpartiet och Miljöpartiet har föreslagit att öka flera miljöersättningar och att införa ett vallstöd. Partierna har även motsatt sig att ta bort miljövillkor på EU-nivå,

medan Centerpartiet, Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna accepterade regeringens position om försvagning av miljövillkoren i EU-nämnden.

Centerpartiet har lagt fram förslag i riksdagen om vallstöd, och budgettillskott för nya hållbarhetsstöd.

Sverigedemokraterna har föreslagit att stärka incitamenten att sköta betesmark och att möjliggöra stöd för betande mjölkkor.

Särskilda omnämnannden:
Hjälpt

EU:s reglering av skadliga bekämpningsmedel

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

2022 presenterade EU-kommissionen ett förslag på en bindande lagstiftning med syftet att minska användningen av och riskerna med kemiska bekämpningsmedel. Lagstiftningen hette Förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel (SUR). Förslaget förhandlades men röstades ner i parlamentet i november 2023, och kommissionen drog sedan tillbaka förslaget i februari 2024.

Regeringen har agerat för att försvaga förslaget i ministerrådet. Framför allt motsatte sig regeringen bindande minskningsmål för bekämpningsmedel, vilket enligt Naturskyddsföreningen var bland det viktigaste i lagförslaget.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Vänsterpartiet och Miljöpartiet har agerat för att förordningen om hållbar användning av växtskyddsmedel skulle ge ett starkt skydd för hälsa och miljö. De har bland annat motsatt sig regeringens position om att slopa bindande mål varje gång som frågan diskuterats i EU-nämnden.

Sverigedemokraterna och Centerpartiet har konsekvent ställt sig bakom regeringens motstånd till bindande minskningsmål i EU-nämnden. Socialdemokraterna har både ställt sig bakom regeringens linje och reserverat sig vid olika tillfällen.

Särskilda omnämnannden:
Hjälpt

EU:s lag om markhälsa

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

I juli 2023 lade EU kommissionen fram ett förslag till en markhälsolag. Lagen antogs i oktober 2025 och innebär ett övervakningssystem för att regelbundet mäta och följa upp tillståndet för jordarna i medlemsländerna.

Regeringen har motarbetat en gemensam EU-lagstiftning för bättre markhälsa dels genom att ta fram försvagade kompromissförslag, dels genom att vilja stoppa förslaget. Sverige röstade till slut ja till den slutgiltiga kompromissen om lagförslaget. Beslutet åtföljdes dock av en formell, protokollförd förklaring där regeringen tydligt markerade att de grundläggande invändningarna kvarstod.

Det antagna direktivet blev en rejält utvattnad kompromiss där viktiga delar om hållbart brukande tagits bort och skyddet mot markexploateringar hade försvagats under processens gång.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Miljöpartiet och Vänsterpartiet har konsekvent anmält avvikande ståndpunkter i EU-nämnden och Miljö- och jordbruksutskottet och har drivit på för ett skarpare och bindande EU-direktiv om markhälsa. Socialdemokraterna har i EU-nämnden kritiserat regeringen men uppvisat betydligt lägre engagemang än Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Sverigedemokraterna har stöttat regeringens linje och motsatt sig gemensam EU-lagstiftning. Centerpartiet har inte anmält någon avvikande ståndpunkt och har därmed ställt sig bakom regeringens linje.

Särskilda omnämnan: Hjälp

Åtgärder mot övergödning

● Regeringens betyg: Gul

Regeringens agerande

Regeringen beslutade 2025 om ett nytt etappmål under miljömålet Ingen övergödning, som innebär att stallgödsel ska tas tillvara på ett mer resurseffektivt sätt. Dessutom har regeringen lagt fram en proposition om där den föreslog att växtodlingsplanerna, förutom kväve, även ska inkludera fosfor.

Genom det så kallade Kväveklivet införde regeringen 2025 ett investeringsstöd för att minska avgången av ammoniak och växthusgaser inom jordbrukssektorn.

Regeringen har även avsatt mer pengar i budgeten för lokala vattenvårdsåtgärder (LOVA) som bland annat går till åtgärder för att minska övergödningen. Samtidigt har regeringen givit Skogsstyrelsen i uppdrag att föreslå hur skogsgödslingen ska öka vilket i förlängningen riskera att leda till ökat näringsläckage och mer övergödning.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

När riksdagen under hösten 2024 behandlade propositionen *Ett levande hav* ställde sig alla partier bakom merparten av regeringens förslag om åtgärder mot övergödning. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet ansåg dock att förslagen var otillräckliga.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet har även drivit i riksdagen på för flertalet skärpta åtgärder mot övergödning och båda partierna reserverade sig mot förslaget om stöd till gödsling av skog när detta utreddes i Miljömålsberedningen.

Centerpartiet och Sverigedemokraterna har däremot drivit på för att öka skogs-gödslingen.

Särskilda omnämnannden:
Hjälpt

Åtgärder för att återställa våtmarker

● **Regeringens betyg:** Gul

Regeringens agerande

Trots en uttalad satsning på våtmarker var regeringens anslag till våtmarksarbetet i början av mandatperioden lägre jämfört med föregående regerings satsning. Det är positivt att regeringen sedan ökar anslaget för 2025 och 2026 till högre nivåer än förra regeringen och framhåller långsiktigheten i sin satsning. Men detta har delvis finansierats genom nedskärningar i andra anslag som också är viktiga för våtmarksarbetet. Större satsningar skulle också behövas. Regeringen har också tagit första steg mot viktiga förändringar för att minska hindren i åtgärdsarbetet, som till exempel översyn av lagstiftningen kring markavvattning och vattenverksamhet.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Under mandatperioden har alla oppositionspartier lagt fram egna förslag som visat på högre ambitioner i våtmarksarbetet jämfört med regeringens satsning. Miljöpartiet och Vänsterpartiet har velat utöka budgeten markant och samtidigt lagt fram flera egna förslag på ett flertal områden som rör våtmarker. En lägre ambitionsnivå, men ändå högre än regeringens, går att utläsa ur Socialdemokraternas och Centerpartiets budgetförslag. Sverigedemokraterna har röstat för regeringens budgetförslag och lagt fram förslag om ökad torvbrytning.

Marint områdesskydd

● **Regeringens betyg:** Gul

Regeringens agerande

Regeringen har tagit flera steg mot ett bättre marint områdesskydd, som att möjliggöra trålförbud i marina skydda områden, att instifta en marin nationalpark och att lägga fram en havsmiljöproposition med flera viktiga delar. I havsmiljöpropositionen

slår regeringen fast att Sverige ska bidra till att uppnå målet om 30 procent skydd av europeiska hav till 2030, varav en tredjedel, 10 procent, strikt skydd. Havs- och vattenmyndigheten på uppdrag av regeringen tagit fram en handlingsplan för marint områdesskydd men det finns inga uppdrag att genomföra planen. Sverige ligger på ca 15 procent skydd i marin miljö och 0 procent strikt skydd. Effektiviteten av skyddet är fortfarande otillräckligt och många skadliga mänskliga aktiviteter regleras inte alls i marina skyddade områden.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Oppositionspartierna Centerpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har drivit på för att målet om 30 procent skydd av hav ska gälla för svenska vatten – inte enbart som ett bidrag till ett internationellt åtagande. Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har dessutom lagt fram flera andra förslag för att bättre skydda havet.

Sverigedemokraterna röstade för regeringens havsmiljöproposition men har inte lagt fram några egna förslag för att öka det marina skyddet.

Särskilda omnämmanden:
Hjälpt

Utflyttning av trålgränsen

● **Regeringens betyg:** Grön

Regeringens agerande

Situationen i Sveriges hav är allvarlig och många fiskbestånd är idag i obalans. En av de främsta orsakerna är fisket. Sverige har en så kallad trålgräns och innanför den gränsen är trålning generellt förbjuden. Det finns dock undantag från förbudet mot trålning innanför trålgränsen, så kallade inflyttningsområden. Det har under senare år diskuterats att flytta ut trålgränsen för att skydda fiskbestånden, och ett försök pågår just nu i ett begränsat område.

I regeringens havsmiljöproposition från juni 2024 bedömde regeringen att permanenta regleringar av pelagiskt trålfiske bör införas i Östersjön inom hela havsområdet upp till 12 sjömil, med kraftigt minskade inflyttningsområden. Inriktningen i propositionen gick därmed längre än Miljömålsberedningens förslag. Regeringen har även givit Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram underlag för internationella samråd om att flytta ut trålgränsen i Östersjön till 12 sjömil samt analysera konsekvenser för bestånd, fiske och livsmedelsproduktion.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Centerpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har drivit på för en permanent utflyttning av trålgränsen till 12 sjömil. Centerpartiet och Socialdemokraterna betonar skyndsamt genomförande och dialog med berörda länder. Miljöpartiet vill avskaffa inflyttningsområden och göra den pågående försöksverksamheten permanent. Vänsterpartiet kräver utflyttning längs hela kusten samt omförhandling av fiskeavtal. Sverigedemokraterna stödjer försöksutflyttningen och

vill se dialog med grannländer samt vill stoppa storskalig trålning i Ålands hav och Bottniska viken.

Förbud mot bottentrålning i skyddade områden

● Regeringens betyg: Grön

Regeringens agerande

Under mandatperioden har regeringen tagit flera steg mot att förbjuda bottentrålning i marina skyddade områden. Våren 2024 lade regeringen fram en havsmiljöproposition som slog fast att bottentrålning som utgångspunkt ska vara förbjuden i marina skyddade områden, innanför trålgränsen. En första lagändring som gjorde det möjligt att förbjuda bottentrålning inom ramen för fiskelagstiftningen trädde i kraft i juni 2025, medan det generella förbudet börjar gälla först i juli 2026. Det kommer dock fortfarande att vara tillåtet att bottentråla i marina skyddade områden utanför trålgränsen. Det är viktigt att förbudet införs utan omfattande undantag.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Alla fyra oppositionspartier och Sverigedemokraterna har ställt sig bakom regeringens proposition om att förbjuda bottentrålning i marina skyddade områden, men med olika grader av undantag. Sverigedemokraterna har i en motion och debatt uttryckt att det dock vill begränsa förbudet mot bottentrålning och förespråkar omfattande undantag för kustnära räkfiske. Centerpartiet har motionerat om lokalanpassade förbud med begränsade undantag, särskilt i Västerhavet. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har lagt flertalet motioner om bottentrålningsförbud i marina skyddade områden och menar att regeringens förslag inte är tillräckligt långtgående samt att förbudet bör gälla även utanför trålgränsen.

Särskilda omnämnannden:
Hjälpt

Fiskekvoter för sill och strömming i Östersjön

● Regeringens betyg: Grön

Regeringens agerande

Inför förhandlingarna om 2024 års fiskekvoter i EU lovade regeringen att verka för försiktiga kvoter i linje med vetenskapliga råd, men motsatte sig samtidigt ett totalstopp för riktat sill- och strömmingsfiske. Resultatet blev kvoter långt över kommissionens förslag. Även inför förhandlingarna om kvoterna för 2025 fick regeringen mandat i

EU-nämnden att driva låga kvoter, men röstade trots det för kraftigt höjda nivåer. Inför att kvoter skulle sättas för 2026 intog Sverige den mest restriktiva linjen av länderna i ministerrådet, och landsbygdsminister Kullgren röstade denna gång nej till förslaget i ministerrådet - en tydlig markering.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Centerpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har genom motioner och debatt drivit på för kraftigt sänkta kvoter eller paus för storskaligt industri-fiske i Östersjön, med fokus på ekosystemansats, rättvis kvotfördelning och skydd av småskaligt fiske. Inför kvotförhandlingarna har oppositionspartierna i EU-nämnden uttryckt att de vill se en ännu hårdare linje. Sverigedemokraterna har ställt sig bakom regeringens ståndpunkt.

Särskilda omnämnan-
den:
Hjälp

Uppluckring av strandskyddet

● **Regeringens betyg:** Röd

Regeringens agerande

Sedan början av 2000-talet har det svenska strandskyddet försvagats i omgångar. I Tidöavtalet enades samarbetspartierna om att göra det mycket enklare att bygga strandnära. Sommaren 2025 togs strandskyddet vid små sjöar och vattendrag bort, undantagen för areella näringar utökades till att även gälla vattenbruk och nya dispensmöjligheten för vissa verksamheter som gynnas av att ligga strandnära infördes. Men regeringen vill gå ännu längre. Sommaren 2025 tillsattes en utredning med uppdrag att ta fram fler förslag på hur möjligheterna att bygga strandnära kan öka. Bland annat ska utredningen föreslå en ny modell som innebär att kommunen får besluta var strandskydd ska gälla.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Miljöpartiet och Vänsterpartiet är de enda partierna som argumenterat mot att ta bort strandskyddet vid små sjöar och vattendrag och som röstade emot regeringens förslag när beslutet togs i riksdagen våren 2025.

Socialdemokraterna har drivit frågan om ytterligare differentiering av strandskyddet, men framhåller att allemansrätten och tillgången till fri passage måste värnas.

Centerpartiet har arbetat för att det generella strandskyddet ska tas bort och att kommunerna ska få bestämma var strandskydd ska råda. Även Sverigedemokraterna agerat för ett försvagat strandskydd.

Miljöprövning av vattenkraften

 Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

Merparten av Sveriges över 2000 vattenkraftverk drivs med tillstånd som är över 100 år gamla. Det finns även kraftverk som helt saknar tillstånd. De flesta kraftverken är små och producerar tillsammans endast några få procent av all vattenkrafts-el, samtidigt som de påverkar ekosystemen i rinnande vatten mycket negativt. Vattenkraftverk och dammar hör till de viktigaste orsakerna till att Sverige inte lever upp till kraven i EU:s vattendirektiv. Under de närmaste 20 åren är det tänkt att alla gamla miljötillstånd ska omprövas.

Regeringen beslutade i januari 2023 att omprövningen av vattenkraften skulle pausas och omprövningssystemet ses över. Pausen har därefter förlängts i omgångar tills processen åter startades 1 januari 2025. Under pausen beslutade regeringen, utan att rådfråga riksdagen, om omfattande förordningsförändringar som innebär att miljökraven sänks i regelverken som styr omprövningsprocessen.

Regeringen har därefter gått vidare och initierat regeringsuppdrag och en utredning med syfte att göra det möjligt att runda art- och habitatdirektivet i samband med omprövningsprocessen.

Regeringens paus av omprövningarna och långa tillståndstider har lett till kritik från EU-kommissionen.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Oppositionspartierna har haft begränsade möjligheter att påverka denna fråga eftersom regeringen beslutat om förordningsförändringar på egen hand.

Centerpartiet och Sverigedemokraterna har under mandatperioden arbetat för att pausa omprövningarna och för sänkta miljökrav. Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har varit skeptiska till pausen och drivit på för bättre miljövillkor för vattenkraften på olika sätt.

Klimat, energi och transporter

Regeringens klimathandlingsplan

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

Regeringen presenterade sin klimathandlingsplan i slutet av 2023. Planen fokuserade på nettonollutsläppsmålet 2045, elektrifiering, kärnkraft och CCS.² Många förslag var utredningsuppdrag trots klimatlagens krav om konkreta åtgärder som når alla mål, även 2030-målen. Som svar på kritik om bristande åtgärder hänvisar regeringen till eventuella ytterligare åtgärdsförslag i den kommande styrmedelsutredningen med tidsfrist i maj 2026. Regeringen har samtidigt urholkat flera viktiga klimatstyrmedel och utsläppen har därför ökat markant, speciellt transportutsläppen. Sverige beräknas missa alla klimatmål till 2030. Klimathandlingsplanen har även kritiserats av exempelvis Klimatpolitiska rådet, Riksrevisionen och OECD för att sakna ordentliga utsläppsberäkningar och för vilseledande utsläppsprognoser.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Samarbetspartiet Sverigedemokraterna hade enligt uppgift stort inflytande över planen och stoppade flera reformer, vilket bidrog till att försvaga delar av regeringens klimathandlingsplan. Centerpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har alla kritiserat regeringens klimatplan för starkt bristande åtgärder och otydliga utsläppsberäkningar. Alla fyra partiet har krävt ytterligare åtgärder, särskilt till 2030, och en ny plan i följdmotioner och interpellationsfrågor. Samtliga partier reserverade sig i utskottsbehandlingen av planen. Centerpartiet och Miljöpartiet har väckt misstroende mot och KU-anmält klimat- och miljöministern.

Särskilda omnämnan: Hjälpt

Särskilda omnämnan: Stjälpt

Sveriges nationella energi- och klimatplan till EU

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

I juni 2024 skickade regeringen in sin nationella energi- och klimatplan till EU-kommissionen. Planen tas fram i syfte att visa hur enskilda medlemsländer lever upp till EU:s energi- och klimatmål. Den svenska planen visade att Sverige beräknas missa samtliga mål. Målen berör utsläppsminskningar, energieffektivisering, andel förnybar energi samt kolinlagring i skog och mark. Planen brister dessutom vad gäller utfasning av fossila subventioner samt allmänhetens delaktighet, vilket sammantaget gjorde att Naturskyddsföreningen anmälde regeringen till EU-kommissionen under hösten 2024.

2 CCS, carbon capture and storage, innebär koldioxidinfångning och lagring genom olika metoder i samband med utsläpp från fabriker och kraftverk. Det finns flera olika metoder, vanligen komprimeras koldioxiden och återanvänds eller sänd till lagring. Alla metoder använder mycket energi och används inte ännu i stor skala, utan i mindre tester.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Miljöpartiet och Socialdemokraterna har båda kritiserat den nationella energi- och klimatplanens bristande måluppfyllelse och bland annat efterfrågat åtgärder på energieffektiviseringsområdet. Den nationella energi- och klimathandlingsplanen behandlades inte i riksdagen, vilket gör att det inte går att se hur enskilda partier ställt sig till planen som slutligen skickades in till EU-kommissionen.

EU:s klimatmål till 2040

● **Regeringens betyg: Röd**

Regeringens agerande

Regeringen stödde formellt kommissionens förslag för EU:s 2040-mål om 90 procent nettoutsläppsminskningar men ställde upp sju förbehåll som begränsade ambitionsnivån, därefter följde fler länder Sveriges exempel. Regeringen har särskilt drivit på för att i viss utsträckning möjliggöra köp av internationella utsläppskrediter (så kallade artikel 6-krediter) i stället för att sänka sina egna utsläpp och för att begränsa naturliga kolsänkor i måluppfyllelsen. Det har öppnat upp nya kryphål i genomförandet av EU:s klimatpolitik, och sänkt ambitionsnivån i kommissionens ursprungliga förslag. Regeringens villkor inkluderade även att avskaffa nationella utsläppsmål för vissa sektorer efter 2030. Trots krav från flera remissinstanser om högre ambitioner och minskad användning av krediter höll regeringen fast vid sina villkor och sin linje.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Oppositionspartierna har motsatt sig regeringens linje och drivit på för en högre ambitionsnivå för EU:s 2040-mål jämfört med regeringen. Socialdemokraterna och Centerpartiet förespråkade 95 procent utsläppsminskningar, Vänsterpartiet nettoll 2040 och Miljöpartiet ett klimatpositivt³ mål. Miljöpartiet och Vänsterpartiet föreslog även att samtidigt öka kolsänkan. Samtliga fyra motsatte sig internationella artikel 6-krediter och krävde att utsläppsminskningarna ska ske inom EU.

Sverigedemokraterna har konsekvent stöttat regeringens linje i riksdagen och därmed möjliggjort regeringens position i EU.

Särskilda omnämnananden:
Hjälpt

3 Klimatpositiv innebär att en större mängd växthusgaser tas upp ur atmosfären, till exempelvis genom kolinbindning i kolsänkan i skog och mark genom fotosyntes i träd och växter, än vad som släpps ut. Det är därmed ännu mer ambitiöst än klimatneutralt eller nettonollutsläpp, där lika mycket utsläpp ska tas upp som det släpps ut.

Översyn av de svenska klimatmålen

● Regeringens betyg: Gul

Regeringens agerande

Regeringen gav Miljömålsberedningen i uppdrag att se över de svenska etappmålen på klimatområdet, bland annat för att säkerställa kompatibilitet med EU-målen. Miljömålsberedningen föreslog i sitt betänkande endast mindre ändringar som innebär att ambitionsnivån för klimatmålen bibehålls och att transportmålet inte slopas. Samtliga regeringspartier har genom Miljömålsberedningen drivit på för sänkt ambitionsnivå jämfört med slutresultatet. Kristdemokraterna gick ut genom Peter Kullgren endast veckor efter att betänkandet presenterades och sa att de ville avskaffa de nationella delmålen på klimatområdet, vilket riskerar att underminera Miljömålsberedningens överenskommelse. Miljömålsberedningens ordförande Christofer Fjellner (Moderaterna) har bidragit till ett balanserat betänkande och bibehållen ambitionsnivå i klimatmålet. Liberalerna har vacklat och försvarade till en början betänkandet, men svängde sedan och ville ersätta etappmålet för transportsektorn.

Skuggbetyg:
Bromskloss

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Oppositionspartierna Centerpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har alla genom sitt arbete i Miljömålsberedningen drivit på för ökad ambitionsnivå och aktivt bromsat försök till urvattning. Sverigedemokraterna har aktivt drivit på för försvagade klimatmål samt slopande av transportmålet och upprepade det budskapet i samband med att betänkandet presenterades.

Särskilda omnämnanen:
Hjälpt

Särskilda omnämnanen:
Stjälpt

EU:s LULUCF-förordning

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

EU:s LULUCF-förordning kräver åtgärder för att öka kolsänkan i skog och mark. Hur det ska ske har utretts i Miljömålsberedningen. En bred uppgörelse i beredningen kunde dock inte nås då Regeringspartierna och Sverigedemokraterna gick fram med egna förslag, vilka är så svaga att Sverige riskerar missa målen. Regeringen har också bedrivit påverkansarbete mot EU-kommissionen för att försvaga och undergräva LULUCF-förordningen. Kristdemokraterna har varit särskilt drivande

i att stoppa förslag för starkt kolsänka i Miljömålsberedningen.

Skuggbetyg:
Bromskloss

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Miljöpartiet och Vänsterpartiet har arbetat för mer ambitiösa förslag och styrmedel. Socialdemokraterna har drivit en mindre ambitiös linje genom att sträva mot blocköverskridande kompromissförslag, detta hade dock varit bättre än den ambitionsnivå som regeringspartierna och Sverigedemokraterna drev igenom. Centerpartiet har motarbetat ambitiösa förslag och vill se ett sänkt mål för kolinlagring i EU. Sverigedemokraterna gjorde upp med regeringspartierna om ändringar som försvagade Miljömålsberedningens förslag.

Särskilda omnämnannden:
Hjälpt

Särskilda omnämnannden:
Stjälpt

Införande av EU:s nya utsläppshandelssystem ETS2

● **Regeringens betyg:** Grön

EU:s nya utsläppshandelssystem ETS2 kommer att omfatta vägtransporter, byggnader och mindre industrier. Systemet kompletterar det nuvarande handelssystemet ETS, som främst omfattar energisektorn och de mest energiintensiva industrierna, och de två ska hållas separata.

Regeringen har beslutat om att inkludera samtliga möjliga sektorer i ETS2 i den svenska implementeringen, vilket innebär maximal klimatnytta och motiverar därför ett bra betyg.

Samtidigt har regeringsföreträdare utlovat full kompensation till konsumenterna och verksamheter för prisökningen som ETS2 innebär, vilket potentiellt skulle kunna riskera att direkt motverka handelssystemets styrning mot minskade utsläpp. Om regeringen skulle gå fram med ett förslag om kompensation som undergräver funktionen i handelssystemet skulle betyget ändras till rött. För att ETS2 ska få önskad effekt behöver det vara ett komplement till existerande klimatstyrning.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Sverigedemokraterna har varit öppet kritiska mot införandet av ETS2. Centerpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna har genom motioner försvarat ETS2, samt lyft vikten av att ETS2 bör vara ett komplement till övriga klimatstyrmedel och att systemet inte får införas på ett sätt som minskar Sveriges ambitionsnivå och klimatstyrning.

Energipolitikens långsiktiga inriktning

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

Regeringen har infört ett nytt planeringsmål om minst 300 TWh el till 2045 samt ett leveranssäkerhetsmål. Planeringsmålet är mycket högt satt och bygger på antaganden om låg energieffektivisering och går i motsatt riktning mot EU:s krav på minskad energianvändning. Målet är dåligt underbyggt och riskerar att styra bort från energihushållning och resurseffektivitet och fördjupa de målkonflikter som kantar en nödvändig energiomställning.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Oppositionspartierna har kritiserat regeringen för avsaknaden av delmål och tidsramar, även om takten för utbyggnad av ny elproduktion skiljer sig åt i partiernas egna förslag. Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Centerpartiet har drivit på för tydligare mål och högre ambitioner i närtid. Partierna har dock inte tydligt kritiserat den höga målsättningen för elproduktionen i regeringens planeringsmål. Regeringens samarbetsparti Sverigedemokraterna har stöttat regeringens linje.

Finansiering av ny kärnkraft

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

Under mandatperioden har regeringen successivt trappat upp statens finansiella stöd till ny kärnkraft, från kreditgarantier på 400 miljarder till en omfattande finansieringsmodell med statliga lån, differenskontrakt⁴ och en riskdelningsmekanism. Regeringen har drivit en politik som relativt ensidigt satsat på kärnkraft trots kritik om kostnader, risker och förseningar av elektrifieringen.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Oppositionspartierna Centerpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har alla röstat emot regeringens förslag om finansiering av kärnkraft på grund av bristande underlag och för att det inte var teknikneutralt. Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har konsekvent motsatt sig subventionerna och avvisat dem i sina skuggbudgetar. Socialdemokraterna har öppnat för att stötta regeringens finansieringsmodell och har dessutom angett samma siffror som regeringen i sin skuggbudget, med villkoret att andra kraftslag, främst havsbaserad vindkraft, kan ta del av finansieringen. Sverigedemokraterna har samarbetat med regeringen och röstat för dess förslag om kärnkraftsfinansiering.

Särskilda omnämningen:
Hjälpt

⁴ Differenskontrakt (på engelska Contract for Difference - CfD) innebär att staten garanterar ett visst försäljningspris för en elproducent under en period, som föreslås vara 40 år för kärnkraft.

Sänkt ambition för energieffektivisering

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

Att hushålla med energi är viktigt för att minska dagens ohållbara användning av naturresurser och miljöpåverkan. Energieffektivisering är oftast det snabbaste, enklaste och billigaste sättet att minska utsläppen och har dessutom enorm potential att frigöra el, jämfört med utbyggnad av kraftproduktion och nätinfrastruktur.

Regeringen har sänkt ambitionsnivån på energieffektiviseringsområdet genom att lägga ned utredningen om vita certifikat och föreslå ett nytt, enbart kvalitativt, energieffektiviseringsmål utan tids- eller siffersättning. Trots internationella åtaganden om att öka energieffektiviseringen och prognoser om att Sverige riskerar missa EU:s mål om detta saknas det en tydlig plan för att öka effektiviseringstakten.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Centerpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har alla drivit på för skarpare energieffektiviseringsåtgärder.

Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har föreslagit att återinföra stöd till effektivisering i flerbostadshus. Miljöpartiet föreslår också stöd till industrin (Energisteget). Centerpartiet har motionerat om ett utvidgat grönt avdrag för energieffektivisering i hemmen. Socialdemokraterna har lagt förslag om att reformera ROT-avdraget för att premiera energisparande åtgärder.

Sverigedemokraterna har röstat för regeringens förslag om en översyn av energieffektiviseringsmålet men har i övrigt inte agerat i frågan.

Särskilda omnämnannden:
Hjälpt

Sänkt skatt på bensin och diesel

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

Regeringen har under mandatperioden sänkt skatten på bensin och diesel i flera steg, i budgetpropositionerna för både 2023, 2024, 2025 och 2026. Det har bidragit till kraftigt ökade utsläpp från vägtrafiken under mandatperioden, och bromsad omställning.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Oppositionspartierna har konsekvent röstat emot sänkningarna av skatten på bensin och diesel. Centerpartiet och Socialdemokraterna har dock i efterhand accepterat mandatperiodens sänkningar i sina budgetmotioner för 2026 och de har motionerat om andra former av mindre eller mer riktade subventioner till fossila drivmedel. Miljöpartiet och Vänsterpartiet har motsatt sig det och föreslagit kompensatoriska åtgärder som inte riktat sig till bränsleanvändning. I partiernas budgetmotioner för 2026 har Miljöpartiet höjt tillbaka skatten, och Vänsterpartiet

har gjort en mindre höjning men inte en full återställning. Sverigedemokraterna har röstat för regeringens sänkningar av bränsleskatten och aktivt arbetat för skattesänkningarna.

Särskilda omnämnannden:
Hjälpt

Sänkt reduktionsplikt

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

Reduktionsplikten är ett styrmedel som styr mot successivt minskade utsläpp från de drivmedel som säljs i Sverige, huvudsakligen genom inblandning av biodrivmedel. Regeringen sänkte kraftigt reduktionsplikten 1 januari 2024. Effekten blev en kraftig ökning av utsläppen från transportsektorn i Sverige. Regeringen genomförde därefter en mindre höjning av reduktionsplikten 2025. Effekten av höjningen motverkades bland annat av en samtida sänkning av skatten på bensin och diesel. Sänkningen av reduktionsplikten har skett utan att andra styrmedel har införts för att kompensera för de ökade utsläppen, och är ett av mandatperiodens mest klimatskadliga beslut.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Sverigedemokraterna har varit drivande för sänkt reduktionsplikt i regeringssamarbetet. Oppositionspartierna har i debatter och omröstningar motsatt sig sänkningen av reduktionsplikten. Socialdemokraterna och Centerpartiet har dock också drivit egna förslag för sänkta drivmedelspriser som i praktiken skulle innebära ökad användning av fossila drivmedel. Miljöpartiet och Vänsterpartiet har konsekvent motsatt sig både sänkt reduktionsplikt och sänkta drivmedelspriser.

Särskilda omnämnan:

Hjälpt

Särskilda omnämnan:

Stjälpt

Avskaffad flygskatt

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

En svensk flygskatt med syfte att sänka flygets klimatpåverkan infördes år 2018. Skatten omfattade alla avresor med flyg och varierade med resans längd (inrikes/inom EU 60 kr, medeldistans 250 kr och långdistans 400 kr). I april 2024 gick en promemoria från Finansdepartementet ut på remiss, som underlag för regeringens budgetarbete. Promemorian föreslog halverad flygskatt.

I budgetpropositionen för år 2025 gick regeringen längre än promemorians förslag om halvering och föreslog i stället att flygskatten skulle avskaffas helt från 1 juli 2025. Förslaget om att avskaffa flygskatten röstades igenom av regeringspartierna med stöd av Sverigedemokraterna.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Sverigedemokraterna har ingått i ett budgetsamarbete under mandatperioden och röstade med regeringen för att avskaffa flygskatten.

Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet föreslog i sina budgetmotioner för år 2025 att flygskatten skulle behållas oförändrad, för 2026 var det bara Miljöpartiet och Vänsterpartiet som föreslog att flygskatten skulle återinföras.

Socialdemokraterna accepterade regeringens slopande av flygskatten då inte heller partiets budgetmotion för 2025 innehöll någon flygskatt.

Sveriges användande av EU:s sociala klimatfond

● **Regeringens betyg:** Grön

Regeringens agerande

Utsläppshandelssystemet ETS2 kommer att ge stora intäkter, varav en del ska finansiera den EU-gemensamma sociala klimatfonden. Fonden ska stötta utsatta hushåll och småföretag i omställningen till fossilfrihet och energieffektivitet. För att få del av medlen i fonden måste varje medlemsstat lämna in en nationell social klimatplan som beskriver planerade åtgärder och investeringar.

Regeringen har föreslagit att en riktad elbilspremie finansieras av EU:s sociala klimatfond. Förslaget, som presenterades i maj 2025 och godkändes av EU i december 2025, innebär månadsvisa stöd till hushåll med lägre inkomster, på landsbygden eller med låg tillgång till kollektivtrafik. Cirka 770 000 hushåll bedöms vara berättigade. Regeringen budgeterar dock minimal insats från statskassan, vilket gör att bara mellan 97 000 och 116 000 hushåll kan köpa eller leasa en elbil med stödet. Naturskyddsföreningen välkomnar inriktningen men anser stödet otillräckligt och efterlyser utökad egenfinansiering så att det kan nå fler hushåll, samt kompletterande åtgärder på transportområdet.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet har i riksdagen drivit på för ett ambitiöst genomförande av Sveriges sociala klimatplan efter att planen presenterats. Socialdemokraterna och Miljöpartiet föreslog ökade satsningar på elbilspremien i sina budgetmotioner. Centerpartiet föreslog ett annat och högre elbilstöd än regeringen. Vänsterpartiet har drivit på för ett ambitiöst genomförande tidigt under mandatperioden men föreslog samma finansieringsnivå som regeringen i sin budgetmotion. Samarbetspartiet Sverigedemokraterna har i riksdagen kritiserat ETS2 och den sociala klimatfonden men därefter varit passiva i frågan.

Särskilda omnämnanen:
Hjälpt

Stoppad reformering av reseavdraget

● **Regeringens betyg:** Röd

Regeringens agerande

Våren 2022 lade regeringen Andersson en proposition om en ny form av reseavdrag som förväntades minska fusk, vara mer jämställt och minska miljöpåverkan. Samtliga riksdagspartier, utom Sverigedemokraterna, röstade för förslaget i juni 2022. Ändringarna skulle börja gälla 2023.

I oktober 2022 presenterade Finansdepartementet en promemoria som redogjorde för att regeringspartierna och Sverigedemokraterna enats om att behålla reseavdraget i nuvarande form. I november 2022 lade regeringen Kristersson fram en proposition att behålla reseavdraget i sin befintliga form och dessutom höja bilavdraget från 18,50 till 25 kronor per mil, vilket beslutades i december 2022.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Sverigedemokraterna stod tillsammans med regeringspartierna bakom promemorian om att inte reformera reseavdraget. Partiet har även röstat för att bibehålla det befintliga reseavdraget och att höja milersättningen för bil.

Centerpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet lade alla följdmotioner till regeringens proposition, i motionerna förespråkade partierna i stället riksdagens tidigare beslutade reform.

Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har även senare under mandatperioden återkommande förespråkade ett reformerat reseavdrag.

Särskilda omnämnan: Hjälpt

Slopade stadsmiljöavtal

● **Regeringens betyg: Röd**

Regeringens agerande

Stadsmiljöavtal är ett ekonomiskt stöd för att skapa infrastruktur för hållbar gods- och persontrafik som kommuner och regioner har kunnat söka sedan det lanserades 2014. Regeringen föreslog i budgetpropositionen för år 2024 att stadsmiljöavtalen ska fasas ut och att inga mer medel ska anslås. Ingen ersättning för stödet har presenterats. Infrastrukturminister Andreas Carlson (Kristdemokraterna) har motiverat avvecklingen av stadsmiljöavtalen med att staten inte bör finansiera kollektivtrafik i kommuner och regioner samt för att frigöra utrymme till andra statliga satsningar. Han har också uttryckt att kollektivtrafik inte bör konkurrera ut andra transportmedel, som bilar.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Miljöpartiet och Vänsterpartiet har återkommande lagt motioner som förespråkar stadsmiljöavtal och budgeterat dem i sina budgetmotioner 2024, 2025 och 2026.

Socialdemokraterna har återkommande lagt motioner som förespråkar stadsmiljöavtal, men har däremot inte med stadsmiljöavtal i sina budgetmotioner. Centerpartiet har i media visat stöd för stadsmiljöavtal, men inte föreslagit det i sina budgetmotioner.

Sverigedemokraterna röstade för avvecklade stadsmiljöavtal i regeringens budget, partiet har även motionerat om att i stället rikta avtalen till vägar.

Särskilda omnämnan: Stjälpt

Särskilda omnämnan: Stjälpt

Omställning till ett hållbart samhälle

Miljötilståndsutredningen

● **Regeringens betyg:** Orange

Regeringens agerande

Regeringen gav miljötilståndsutredningen i uppgift att förenkla och förkorta miljöprövningarna i miljöbalken.

I de tre betänkandena från utredningen återfinns en rad förslag som sannolikt skulle få negativa följder för klimatet och miljön. Bland de mer allvarliga förslagen återfinns att cirka 60 procent av verksamhetstyper som idag obligatoriskt måste inhämta tillstånd ska slippa det. Andra förslag är att slopa tidiga samråd, att bryta ut den viktiga riksintresseprövningen ut ur miljöbalken, att mark- och miljödomstolarna inte längre ska pröva omfattande tillståndsansökningar i första instans och att det ska kosta att överklaga för allmänheten. Förslagen är i linje med regeringens direktiv.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Sverigedemokraterna har agerat pådrivande för sänkta ambitioner i miljölagstiftningen och har drivit på för att förverkliga miljötilståndsutredningens förslag som helhet. Socialdemokraterna har agerat i riksdagen i en liknande riktning, och motionerat om att regeringen måste agera mot "tidsutdragna och svåröversäglbara" tillståndsprocesser, men med fokus på bättre resurser

Centerpartiet har drivit på för att förenkla miljölagstiftningen men har inte tagit ställning till miljötilståndsutredningen. Miljöpartiet och Vänsterpartiet har inte tagit ställning till miljötilståndsutredningen men har lagt andra förslag som skulle stärka tillståndsprövningarna.

Uranbrytning och mineralpolitik

● **Regeringens betyg:** Röd

Regeringens agerande

Mineralförsörjning, bland annat fler gruvor, har varit en prioriterad fråga under mandatperioden. Regeringen har i linje med detta generellt agerat för en ökad satsning på inhemsk mineralförsörjning genom olika myndighetsuppdrag och satsningar i budget. Dessutom har regeringen avskaffat förbudet mot uranbrytning och kraftigt försvagat kommunernas rätt att säga nej till urangruvor i kommunen. Vidare har regeringen drivit på genomförandet av råvaruförordningen (CRMA), vilken kan leda till sämre miljöprövning och genomfört en lagändring som potentiellt sänkt kraven på rening av uran ur processvatten från gruvverksamhet, det senare trots kritik från nästan alla remissinstanser.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Regeringens samarbetsparti Sverigedemokraterna har röstat för regeringens förslag att tillåta uranbrytning i Sverige och att försvaga kommunernas vetorätt gällande uranbrytning i riksdagen. De fyra oppositionspartierna Centerpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet röstade nej både till att tillåta uranbrytning och till att försvaga kommunernas vetorätt. Alla oppositionspartier utom Miljöpartiet

har dock i motioner ställt sig positiva till någon form av uranutvinning. Vänsterpartiet och Miljöpartiet har även motionerat om att förbjuda brytning i alunskiffer generellt.

Särskilda omnämnananden:
Hjälpt

Statliga kreditgarantier till gröna industriinvesteringar

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

Industrin står för nästan en tredjedel av Sveriges utsläpp, vilket gör dess omställning avgörande för att nå klimatmålen. Gröna kreditgarantier infördes 2021 för att stödja detta genom att staten garanterar upp till 80 procent av lån inom en ram på 80 miljarder kronor. Hittills har SSAB, Stegra och Preem fått garantier på 28,8 miljarder, vilket lämnar stort utrymme för fler satsningar. Trots behovet pausades programmet i budgeten för 2026 med hänvisning till finansiella risker, utan att ta risken för att missa klimatmålen i beaktande. Beslutet skapar osäkerhet om omställningspolitikens långsiktighet.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Socialdemokraterna har kritiserat regeringens paus av gröna kreditgarantier och varnar för att beslutet bromsar investeringar och industrins omställning. Partiet vill behålla bemyndigandet på upp till 80 miljarder kronor. Miljöpartiet går längre och föreslår att öka bemyndigandet till totalt 100 miljarder kronor under 2026, inklusive tidigare utfärdade garantier. Centerpartiet och Vänsterpartiet har inte agerat för att värna de gröna kreditgarantierna. Sverigedemokraterna har röstat för regeringens budgetar och har uttryckt kritik mot de gröna kreditgarantierna i debatter.

Exportkrediter till fossila projekt

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

Under mandatperioden har regeringen ändrat regleringsbrevet för Exportkreditnämnden och öppnat för exportkrediter till fossilgas. Exportkrediter är statligt stödda lån eller garantier för att underlätta för svenska exportföretag. Exportkrediter till fossila projekt fasades ut av den tidigare regeringen 2019, vilket gjorde Sverige till det första landet i världen med fossilfria exportkrediter. Den nya skrivningen innebär att krediter kan ställas ut till fossilgaskraftprojekt i låg- och medelinkomstländer - utan krav på omställning eller utsläppsminskningar. Denna förändring öppnar upp för nya fossila stöd, vilket inte är förenligt med Parisavtalet eller andra internationella åtaganden.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Centerpartiet har, i media, varit mycket kritiska till förändringarna i regleringsbrevet som åter öppnar för fossila affärer och lovar att riva upp beslutet om de vinner valet. Miljöpartiet har även lagt en motion där partiet lyfter frågan om fossila exportkrediter och föreslår att Sverige inte ska använda exportkrediter för att stötta fossila projekt eller fossil infrastruktur. Socialdemokraterna har också kritiserat regeländringen, men betydligt mildare än övriga oppositionen och utan att tydligt kräva att beslutet rivs upp. Sverigedemokraterna har inte varit synliga i frågan.

EU:s direktiv för företags ansvar för mänskliga rättigheter, miljö och klimat

● **Regeringens betyg:** Röd

Regeringens agerande

EU-direktivet för att reglera företags ansvar för mänskliga rättigheter, miljö och klimat, (CSDDD) antogs och trädde i kraft 2024. Direktivet innebär att stora företag ska identifiera och hantera risker för mänskliga rättigheter och miljö kopplat till sin verksamhet. Regeringen har i förhandlingarna om CSDDD kontinuerligt verkat för att försvaga lagstiftningen, bland annat genom att driva på för att slopa civilrättsligt ansvar och att färre företag ska omfattas. När omröstning om direktivet skulle ske avsåg regeringen först att rösta nej, men i slutändan lade Sverige ner sin röst. Senare meddelade regeringen att Sverige trots allt står bakom direktivet. Regeringen har under 2025 aktivt stöttat EU-kommissionens förenklingsagenda och agerat för att ytterligare urvattna CSDDD.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Centerpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har i riksdagen drivit på för en skarp lag för företags ansvar för mänskliga rättigheter, miljö och klimat. Miljöpartiet och Socialdemokraterna har varit särskilt aktiva i att ifrågasätta regeringens agerande.

Sverigedemokraterna har i samarbete med regeringen verkat för att EU lagstiftning ska implementeras på en miniminivå. Partiet har dessutom argumenterat i media för att skjuta upp den gröna given.

Särskilda omnämningen:
Hjälpt

Reformering av biståndet

● **Regeringens betyg:** Röd

Regeringens agerande

Under mandatperioden har regeringen, med stöd av Sverigedemokraterna, reformerat

biståndspolitiken i grunden. Regeringen har ersatt enprocentsmålet med en fast och sänkt budgettram, och tydligt kopplat biståndet till svenska intressen som migration, handel och säkerhet. Fokus har skiftat bort från fattigdomsbekämpning och rättighetsperspektiv, samtidigt som villkoren stramats åt för stöd till civilsamhället. Regeringen har även fasat ut bidragen till centrala klimat- och anpassningsfonder, och kanaliserat mer bistånd via multilaterala banker trots brister i transparens och uppföljning. Liberalerna och Kristdemokraterna har uttryckt stöd för enprocentsmålet, men i denna granskning har vi inte kunnat belägga hur partierna agerat i regeringsförhandlingarna.

Oppositions- och samarbetspartiernas agerande

Sverigedemokraterna har länge drivit krav på kraftigt minskat och mer villkorat bistånd med tydlig koppling till migration och svenska intressen, och har haft betydande inflytande över regeringens biståndspolitik. Centerpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har kritiserat omläggningen och förespråkat en återgång till enprocentsmålet. Miljöpartiet är det enda parti vars budgetförslag för 2026 fullt ut motsvarar enprocentsnivån inom den ordinarie biståndsramen, medan Centerpartiet föreslår en lägre biståndsbudget i kombination med en separat, lånefinansierad Ukrainafond som ska möjliggöra att biståndet sammantaget uppgår till en procent av BNI.

Särskilda omnämnan: Hjälpt

Särskilda omnämnan: Stjälpt

Höjd moms på reparationer

● Regeringens betyg: Röd

Regeringens agerande

Regeringen har höjt momsen på reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne från 6 procent till 12 procent. Detta med motiveringen att öka enhetligheten i momssystemet och att användandet av moms som styrmedel går emot dess primära syfte. Momshöjningen trädde i kraft i april 2023 och innebär att det blir dyrare att ta hand om och reparera sina saker, vilket styr bort från en mer cirkulär ekonomi.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Miljöpartiet och Vänsterpartiet har motionerat om att inte höja momsen för reparationer och röstade emot höjningen i riksdagen. Centerpartiet och Socialdemokraterna lade ner sina röster i omröstningen av höjningen med hänvisning till en ordnad budgetprocess. Sverigedemokraterna röstade för höjningen av momsen för reparationer. Miljöpartiet är det enda partiet som konsekvent har föreslagit en sänkt moms i sina budgetmotioner.

Särskilda omnämnan: Hjälpt

Utökat producentansvar för textil⁵

 Regeringens betyg: Gul

Regeringens agerande

EU kräver separat insamling av textilavfall sedan 1 januari 2025. Regeringen har, inför att kravet skulle träda i kraft, avstått från att införa ett nationellt producentansvar⁶ för textil. Motivering är att regeringen inväntat EU-regler om producentansvar. Avsaknaden av producentansvar har inneburit en kaotisk textilinsamling som lett till att kommuner och den idéburna secondhandsektorn belastats hårt med ökade volymer textilavfall, höga sorteringskostnader och minskade intäkter. Situationen riskerar att undergräva allmänhetens förtroende för insamlingssystemen och påverka viljan att sortera andra material och bromsa den cirkulära omställningen. Vissa steg har tagits för att förbättra situationen, som förtydliganden i avfallsförordningen och uppdrag till Naturvårdsverket, men en tydlig nationell färdplan saknas.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Miljöpartiet har tydligt kritiserat regeringens passivitet och krävt ett omedelbart och ambitiöst producentansvar för textil. Socialdemokraterna har aktivt drivit frågan i riksdagen genom interpellationer och motioner. Centerpartiet har efterfrågat snabb beredning och starkare politiskt ledarskap. Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna har inte drivit frågan. Sammantaget har Centerpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna verkat för ett producentansvar för textil som stärker omställningen till cirkulär ekonomi.

Åtgärder mot PFAS

 Regeringens betyg: Grön

Regeringens agerande

Regeringen har under mandatperioden agerat för att förbjuda PFAS i EU, fortsatt och förnyat förra regeringens satsningar på PFAS samt utökat budgeten för detta arbete. Dock är dessa satsningar långt ifrån tillräckliga. Allt fler PFAS-förorenade områden har identifierats, men samtidigt har anslaget för sanering inte använts upp och sänktes därför med 250 miljoner kronor i budget för 2026. Detta är ett tydligt tecken på att resurser för att söka och använda pengarna inte finns ute hos länsstyrelser och kommuner, med det beror också på att det är finns en osäkerhet kring vilka saneringsmetoder som är bäst. 2025 aviserade regeringen att den avser ta fram en nationell handlingsplan för att stoppa PFAS-spridningen, men en sådan plan har ännu inte lagts fram när detta skrivs.

Samarbets- och oppositionspartiernas agerande

Oppositionspartierna Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet föreslår högre saneringsanslag än regeringens i sina budgetar. Socialdemokraterna vill i likhet med regeringen sänka anslaget till följd av outnyttjade pengar, men har även föreslagit att PFAS ska fasas ut i dialog med industrin. Miljöpartiet och Vänsterpartiet föreslår att anslaget för miljöövervakning höjs, och statligt bidrag för att rena dricksvatten från PFAS ges.

Regeringens samarbetsparti Sverigedemokraterna har utöver att rösta för regeringens budgetar även motionerat om en handlingsplan för sanering av militärflygplatser.

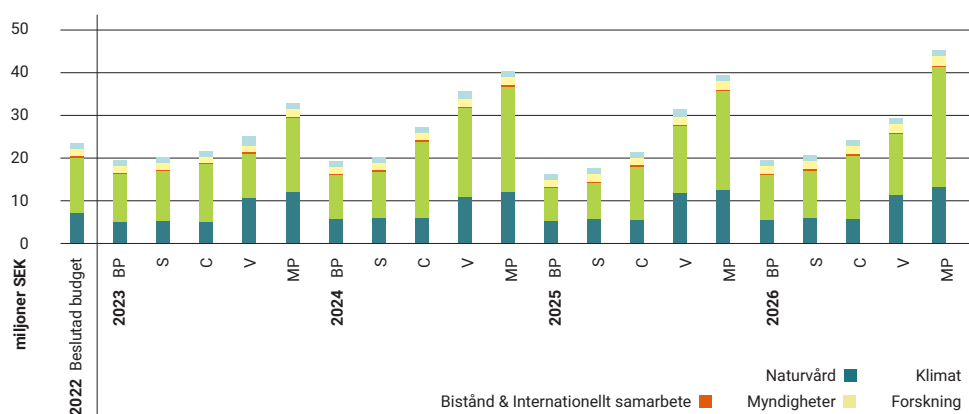
⁵ Även skor ingår i producentansvaret men granskningen fokuserar på textil

⁶ Innebär att producenter/aktörer som tillverkar eller sätter textilprodukter på marknaden ska finansiera och organisera insamling, sortering och behandling av textilavfall samt bygga upp de system som krävs.

Granskning av regeringens budget

Regeringens och riksdagspartiernas budgetförslag ger en tydlig bild av vad de vill prioritera. I det här avsnittet görs en jämförelse av de budgetpropositioner som regeringen lagt fram varje höst inför efterföljande år, med de budgetmotioner som oppositionspartierna lagt fram i riksdagen. Jämförelsen fokuserar på utgiftsområde 20 i statsbudgeten där en stor del av de viktigaste budgetposterna på miljö- och klimatområdet återfinns.⁷

Jämförelse av regeringens och partiernas förslag till miljöbudget under mandatperioden

Regeringen och Sverigedemokraterna

Under mandatperioden har regeringen samarbetat med Sverigedemokraterna kring budgeten. Regeringen inledde mandatperioden med kraftiga nedskärningar av miljö- och klimatbudgeten, från 23,8 miljarder kronor 2022 till 19,5 miljarder 2023. Den nivån låg kvar 2024, men sänktes budgeten till 16,4 miljarder 2025, för att sedan höjas 2026 till 19,6 miljarder. Vid mandatperiodens slut är miljöbudgeten 18 procent lägre än vid mandatperiodens början.

Bland de områden där regeringen gjort störst nedskärningar återfinns anslagen för såväl skydd som åtgärder för värdefull natur. Ett område där regeringen utökat anslagen jämfört med tidigare mandatperiod är anslaget till lokala och regionala klimatinvesteringar samt installation av laddinfrastruktur.

Regeringen har vid upprepade tillfällen under mandatperioden återfört mindre summor till anslag där den tidigare gjort stora neddragningar, och presenterat dessa som satsningar.

Oppositionspartiernas budgetförslag

De fyra oppositionspartierna har alla genomgående föreslagit en större miljöbudget jämfört med regeringen i sina budgetmotioner under mandatperioden. Det finns dock betydande skillnader i hur mycket de olika partierna vill satsa på klimat och miljö. Nedan sammanfattas partiernas budgetförslag från de med minst till mest ambitiösa satsningar.

⁷ Se underlag för detta avsnitt i bilaga 2.

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna har under mandatperioden i hög utsträckning anpassat sig till regeringens neddragningar på miljöområdet, men har presenterat budgetförslag som legat 0,6–1,3 miljarder högre än regeringens. Ett område där Socialdemokraterna satsat mer än regeringen är till exempel Industriklivet, som syftar till att stödja industrins omställning. För 2026 föreslog partiet en miljöbudget 20,8 miljarder.

Centerpartiet

Centerpartiet har under mandatperioden föreslagit miljöbudgetar som legat 2,2–5,0 miljarder högre än regeringens. Större delen av skillnaden utgörs av satsningar på en elbilsbonus. På många andra områden har Centerpartiet accepterat regeringens och Sverigedemokraternas sänkningar i miljöbudgeten. För 2026 föreslog partiet en miljöbudget på 24,2 miljarder.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiets miljöbudgetförslag har legat 5,6–15,5 miljarder högre än regeringens under mandatperioden. Partiet har föreslagit stora satsningar på miljö och klimat – bland annat en kraftig ökning av anslagen till skötsel och skydd av värdefull natur, klimatinvesteringar, en reformerad klimatbonus och ett nytt statligt stöd för rening av PFAS. Vänsterpartiets miljöbudgetförslag för 2026 låg på 29,7 miljarder.

Miljöpartiet

Miljöpartiet har under mandatperioden föreslagit miljöbudgetar som legat 13,7–25,9 miljarder högre än regeringens. Partiet är därmed med god marginal det oppositionsparti som gjort störst budgetsatsningar på området. Miljöpartiet har föreslagit ökade anslag på nästan alla områden, men några områden som står ut är förslag på omfattande förstärkningar av medel till skydd och skötsel av värdefull natur, klimatinvesteringar, klimatanpassning, sanering av förorenade områden samt åtgärder för havs- och vattenmiljö. För 2026 låg partiets miljöbudgetförslag på 45,5 miljarder.

50 rekommendationer till nästa regering

För att möta trippelkrisens akuta och långsiktiga utmaningar måste nästa regering stå upp för en stark klimat- och miljöpolitik såväl nationellt som inom EU. I den nationella politiken måste regeringen våga sätta ambitiösa mål, göra rejäla satsningar och införa effektiva styrmedel. På EU-nivå måste regeringen ta ett aktivt ledarskap för att stärka EU:s miljölagstiftning. Där bör regeringen verka för hög miljöambition och konsekvent motverka initiativ som syftar till att försvaga eller avreglera miljörätten. Här presenteras 50 åtgärder som nästa regering bör prioritera.

Natur och biologisk mångfald

1. Revidera den svenska strategin för biologisk mångfald så att mål och åtgärder fullt ut svarar mot Sveriges åtaganden internationellt och inom EU.
2. Inför ett naturpolitiskt ramverk, likt det för klimatet, som styr, vägleder och utvärderar regeringens politik för natur och biologisk mångfald.
3. Säkerställ att 30 procent av Sveriges land- och hav skyddas till 2030, skyddet måste vara långsiktigt och representativt.
4. Besluta om en ambitiös plan för att restaurera Sveriges natur och påbörja restaureringen skyndsamt.
5. Höj anslaget för skydd av värdefull natur till 5 miljarder per år och anslaget för skötsel av skyddade områden till 3 miljarder per år.
6. Genomför en bred översyn av skogspolitiken för att Sverige ska kunna nå miljö kvalitetsmålen samt leva upp till EU-lagstiftning och internationella åtaganden rörande klimat och biologisk mångfald.
7. Kartlägg alla ur- och naturskogar utifrån de kriterier som föreslagits av miljö malsberedningen och säkerställ att de ges ett strikt skydd senast 2030.
8. Säkerställ ett effektivt och kraftfullt genomförande av avskogningsförordningen och inför ett förbud mot avverkning av urskog och naturskog i Sverige [i avvaktan på kartläggning och strikt skydd].
9. Skydda, restaurera och bruka statens skogar på ett sätt som bidrar till att uppnå Sveriges miljömål.
10. Stöd omställning till naturnära skogsbruk genom kostnadsfri och oberoende rådgivning samt kostnadsfria skogsbruksplaner.
11. Arbeta för starka miljöambitioner i kommande period av EU:s jordbrukspolitik, med öronmärkta medel och stärkta incitament för miljöåtgärder.
12. Besluta om riksdagsbundna mål om minst 30 procent ekologiskt brukad areal och 60 procent ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion till år 2030.
13. Sätt ambitiösa minskningsmål för kemiska bekämpningsmedel i nästa handlingsplan för hållbar användning av växtskyddsmedel, och följ upp med politiska beslut för att nå målen.
14. Behåll det generella strandskyddet och stärk skyddet i högt exploaterade områden.

15. Säkerställ att omprövningarna av vattenkraftens miljö tillstånd fortsätter utan ytterligare förseningar eller sänkta miljökrav i regelverket.
16. Utvidga botten trålningsstoppet till samtliga svenska marina skyddade områden, även utanför trålgränsen.
17. Förbjud storskaligt foderfiske i Östersjön.
18. Lägga fram en proposition med utgångspunkt i Artskyddsutredningen från 2021 där i princip samtliga förslag bör genomföras.
19. Avsätt mer pengar och höj stödnivån till förebyggande åtgärder som skyddar tamdjur mot rovdjursangrepp.
20. Uppdatera Sveriges referensvärde för gynnsam bevarandestatus för varg så att det bygger på vetenskapliga bedömningar när det gäller genetisk livskraft och långsiktiga bevarandeförutsättningar.

Klimat

21. Lägga fram en klimathandlingsplan som minskar Sveriges utsläpp i den takt som krävs för att nå klimatmålen nationellt och i EU till 2030.
22. Anta en utsläppsbudget för Sverige i linje med Parisavtalets 1,5-gradersmål, och skärp klimatmålen i linje med denna.
23. Komplettera klimatmålen med ett mål för konsumtionsbaserade utsläpp. Håll målbanorna separata för konsumtionsmålet och ett eventuellt mål för exportens klimatnytta.
24. Bryt Sveriges beroende av fossila bränslen till 2030, och utforma ett kraftfullt paket av stöd och åtgärder som möjliggör den snabba transformationen av transportsektorn.
25. Fasa ut klimatskadliga subventioner i samtliga sektorer.
26. Driv på för en snabbare minskningstakt av antalet utsläppsrätter inom EU:s utsläppshandelssystem, och en fullskalig utfasning av den fria tilldelningen av utsläppsrätter senast 2030.
27. Inför stöd och avgifter som ger tillräckliga incitament till markägare att öka kolinlagringen i skogs- och jordbruksmark för att fördubbla Sveriges kolsänka till 2030.
28. Säkerställ att Sveriges energianvändning minskar med minst 15 procent till 2030, i enlighet med kraven i EU:s energieffektiviseringsdirektiv.
29. Inför den enligt EU:s energieffektiviseringsdirektiv lagstiftade principen om energieffektivisering först i svensk lagstiftning.
30. Ge inga statliga stöd till ny kärnkraft.
31. Öka den statliga medfinansieringen till gång, cykel och kollektivtrafik, genom bland annat stadsmiljö- och landsbygdsmiljöavtal.
32. Inför en vägskatt för lastbilar och personbilar som är differentierad utifrån fordonets miljöpåverkan och var det körs.

33. Inför ett långsiktigt statligt anslag för nattågstrafik.
34. Säkerställ att offentliga investeringar, utlåning samt garantier bidrar till Parisavtalets 1,5-gradersmål och inte går till fossil verksamhet
35. Förbjud AP-fonderna att investera i fossila bolag som expanderar sin utvinning och saknar omställningsplaner i linje med Parisavtalet.

Omställning till ett hållbart samhälle

36. Utveckla statsbudgetens kompletterande välståndsmått och gör dessa styrande så att mänskligt välbefinnande inom planetens gränser sätts i centrum för den ekonomiska politiken.
37. Genomför en genomgripande skattereform som tydligt styr mot miljömålen.
38. Gör det obligatoriskt att ställa miljökrav i all offentlig upphandling.
39. Inför nationella mål för cirkulär ekonomi.
40. Inför ambitiösa producentansvar för flertalet konsumentprodukter, där avgifterna premierar design för lång livslängd, reparerbarhet, återbruk och återvinning.
41. Inför styrmedel som minskar resursanvändningen och ställ krav på hållbara och reparerbara produkter.
42. Reglera aggressiv marknadsföring som driver överkonsumtion.
43. Inför höjd mineralersättning för att styra bort från nybrytning, stärka cirkulära flöden och kompensera lokalsamhällen.
44. Miljöförbättra gruvlagstiftningen – särskilt genom ett stärkt skydd av dricksvatten och förbud mot brytning i alunskiffer.
45. Driv på för att en bred generell PFAS-begränsning antas på EU-nivå och att det införs skyndsamt nationellt.
46. Återinför enprocentsmålet för biståndet senast 2030 och säkerställ att biståndet utgår från fattigdomsbekämpning, mänskliga rättigheter och globala klimat- och miljömål.
47. Försämra inte grannars, allmänhetens och organisationers möjligheter att delta i beslutsprocesser och överklaga beslut på miljöområdet. Domstolarnas praxis rörande rätten att överklaga bör kodifieras i lagstiftningen så att det blir tydligt vad som gäller.
48. Stärk kontrollen av miljölagarnas efterlevnad genom utökade resurser till myndigheternas uppsökande tillsyn över miljöfarlig verksamhet.
49. Ratificera ILO 169, konventionen om urfolks rättigheter.
50. Utforma implementeringen av EU-direktivet CSDDD i svensk lag så att företag kan hållas ansvariga för negativ påverkan på mänskliga rättigheter och miljö i sina värdekedjor.

3 Partiernas miljöpolitik i riksdagen 2022–2026

I den här delen av rapporten följer Naturskyddsföreningen upp riksdagspartiernas löften inför valet 2022 och utvärderar hur de har agerat i praktiken i riksdagen. Tyvärr kan vi konstatera att mandatperioden präglats av besvikelser och bakslag på miljöområdet.

Inför valet 2022 konstaterade Naturskyddsföreningen, i rapporten *Sänkta ambitioner i miljöpolitiken*, att partiernas miljöambitioner var oroväckande låga. Särskilt oroande var det att riksdagens tre största partier uppvisade så låga miljöambitioner. Endast sex av Naturskyddsföreningens 22 förslag hade majoritetsstöd i riksdagen med dåvarande riksdagssammansättning.

Resultatet fyra år senare bekräftar farhågorna. Den här granskningen visar att endast ett av Naturskyddsföreningens 22 förslag har genomförts under mandatperioden. Steg på vägen har tagits mot att genomföra ytterligare två förslag. Detta trots att fem av förslagen har riksdagsmajoritet även med denna mandatperiods riksdagssammansättning. För resterande 19 förslag har utvecklingen antingen stått stilla, eller gått åt fel håll.

Sagt och gjort i miljöpolitiken

Figuren nedan sammanfattar både hur partierna ställde sig till Naturskyddsföreningens 22 förslag inför valet 2022 och vår bedömning av hur de levt upp till sina löften under mandatperioden.

Trots de låga ambitionerna inför valet 2022 visar den här granskningen på ett glapp mellan vad flera av partierna sagt att de vill göra, och vad de faktiskt har gjort. Skörden av miljöpolitiska framgångar under mandatperioden är alltså än mindre än vad som skulle varit fallet om partierna hållit vad de lovat.

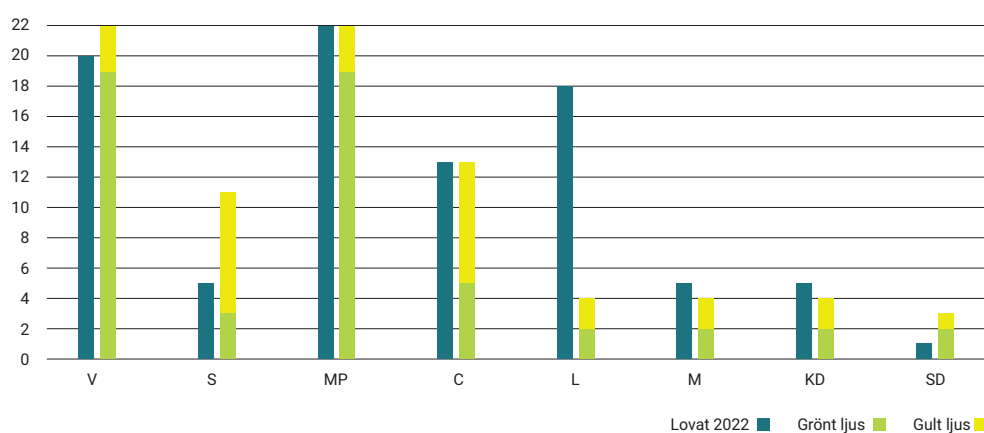
Sagt och gjort i miljöpolitiken

	V		S		MP		C		L		M		KD		SD	
	SAGT	G-JORT	SAGT	G-JORT	SAGT	G-JORT	SAGT	G-JORT	SAGT	G-JORT	SAGT	G-JORT	SAGT	G-JORT	SAGT	G-JORT
1. Förbjud fossila bränslen	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
2. Besluta om ett mål för ökad kolsänka	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
3. Anta en svensk koldioxidbudget	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
4. Inför en differentierad vägskatt	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
5. Höj ambitionsnivån i EU:s utsläppshandel ETS	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
6. Kärnkraft utan understöd	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
7. Mer och bättre skydd av land och hav	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
8. En ny havsmiljölag	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
9. Flytta ut trälgränsen	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
10. En ny och hållbar skogspolitik	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
11. Låt statens skogar vara föregångare för hållbart nyttjande av skogen	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
12. Stärk det ekologiska lantbruket	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
13. Öka arealen naturbetesmarker	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
14. Ny skatt på bekämpningsmedel	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
15. Mål för minskad materialkonsumtion	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
16. Dricksvatten utan PFAS	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
17. Säkra giffria materialflöden	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
18. Skattereform som bidrar till klimat- och miljömål	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
19. Inför tidsbegränsade miljötillstånd	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
20. Omvandla miljonprogrammet till miljöprogram	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
21. Skärp miljöambitionerna i offentlig upphandling	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
22. Additionella budgetmål för klimatåtgärder	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●

Resultaten av denna granskning visar också att skillnaderna i agerande mellan mandatperiodens bästa och sämsta partier är stora. Miljöpartiet och Vänsterpartiet utmärker sig som särskilt ambitiösa och får 19 gröna och tre gula ljus vardera. De tre regeringspartierna Kristdemokraterna, Liberalerna och Moderaterna får alla två gröna och två gula ljus och placerar sig därmed i botten tillsammans med Sverigedemokraterna som kommer ut snäppet sämre med två gröna ljus och ett gult ljus.

Däremellan placerar sig Centerpartiet och Socialdemokraterna som får fem respektive tre gröna ljus, samt åtta gula ljus vardera. Figuren nedan sammanfattar partiernas agerande under mandatperioden.

Resultat sagt och gjort

Grönt, gult eller rött ljus

Naturskyddsföreningen ger riksdagspartierna grönt, gult eller rött ljus som betyg för deras agerande i riksdagen i förhållande till vart och ett av Naturskyddsföreningens 22 förslag från 2022. Utgångspunkten är de konkreta förslagen, och omdömena är helt baserade på hur partierna agerat i riksdagen.

● Grönt ljus

Ges till partier som i den specifika frågan agerat och röstat i enlighet med Naturskyddsföreningens förslag eller för ett annat förslag som bedöms ge minst lika stor miljönytta.

● Gult ljus

Ges till partier som agerat i samma riktning som Naturskyddsföreningens förslag, men inte lika långgående eller likvärdigt.

● Rött ljus

Ges till partier som inte agerat i frågan, direkt motarbetat vårt förslag eller drivit en annan, påtagligt sämre lösning för miljön än den som Naturskyddsföreningen föreslagit.

Förslag som genomförts 2022–2026

Endast ett av Naturskyddsföreningens 22 förslag har genomförts under mandatperioden.

- **Höj ambitionsnivån i EU:s utsläppshandel ETS.** Sex av åtta partier uttryckte stöd för förslaget inför mandatperioden. Riksdagen gav stöd till antagandet av det reviderade systemet med skärpt årlig reduktionstakt och en engångsminskning av antalet utsläppsrätter.

Förslag som delvis genomförts 2022–2026

Två förslag har delvis genomförts under mandatperioden. Detta innebär att viktiga framsteg har gjorts i frågorna trots att de inte har fullföljts hela vägen, eller på precis samma sätt som föreslogs 2022.

- **Flytta ut trålgränsen.** Förslaget saknade majoritetsstöd inför mandatperioden men Havs- och vattenmyndigheten har sedan våren 2022 ett regeringsuppdrag om att flytta ut trålgränsen. Uppdraget gäller ett testprojekt där trålgränsen flyttas ut till 12 nautiska mil i en del av Östersjön och inleddes i 2025. Dock är utflyttningen tillfällig och gäller inte hela Sveriges kust. Under mandatperioden har riksdagen fattat beslut som möjliggjort testprojektet.
- **Säkra giftfria materialflöden.** Det fanns ett majoritetsstöd för förslaget inför mandatperioden men inget beslut har fattats som ger Kemikalieinspektionen uppdrag att undersöka och ge förslag på hur privatimporterade produkters farliga innehåll ska deklarerars. Riksdagen har däremot beslutat om att stärka Kemikalieinspektionens arbete med att kontrollera privatimporterade produkters farliga innehåll.

Förslag med riksdagsmajoritet som inte genomförts 2022–2026

Fyra av förslagen som en riksdagsmajoritet ställt sig bakom har trots detta inte genomförts.

- **En ny havsmiljölag.** 2024 beslutade riksdagen om en havsmiljöproposition som dock inte innehöll någon havsmiljölag. Två partier har drivit frågan i riksdagen men inget beslut om en ny lag tagits.
- **Omvandla miljonprogrammen till miljöprogram.** Inför valet 2022 ställde sig fem av åtta partier bakom att införa satsningar i miljardklassen för gröna renoveringar i miljonprogramsområden. Trots detta har riksdagen inte fattat beslut som skulle möjliggöra att omvandla miljonprogrammen till miljöprogram. I stället har statliga stöd för energieffektiviseringar av flerbostadshus avvecklats.
- **Öka arealen naturbetesmarker.** Fem av åtta partier svarade ja till förslaget att införa full kostnadstäckning (maximal ersättningsnivå) inom miljöersättningen för betesmarker och slätterängar. Två partier har drivit frågan i riksdagen men inget beslut om full kostnadstäckning har tagits.
- **Dricksvatten utan PFAS.** Sju av åtta partier ställde sig bakom förslaget att öronmärka statliga medel för rening av dricksvatten i kommuner där halterna av PFAS överskrider det hälsobaserade riktvärdet från den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet. Endast två partier har drivit frågan i riksdagen och trots den breda uppslutningen bakom förslaget har det inte fattats något beslut om att öronmärka statliga medel.

Metod för utvärderingen

Syftet med den här delen av granskningen är att följa upp riksdagspartiernas löften inför valet 2022 och utvärdera hur de har agerat i praktiken. Utvärderingen baseras till stora delar på en metod som utvecklades i samband med riksdagsvalet 1988 och som Naturskyddsföreningen därefter använt i sina granskningar inför riksdagsvalen. Den här utvärderingen baseras på partiernas miljöpolitiska agerande i riksdagen.

Utvärderingen utgår från de 22 förslag som fanns med i Naturskyddsföreningens enkät till riksdagspartierna inför valet 2022. Enkäten och partiernas svar återfinns i bilaga 4.

I bilaga 3 samlas granskningsunderlagen för respektive fråga. Ambitionen är att bilagan ska presentera en saklig och balanserad beskrivning av politiska förslag, diskussioner och beslut i varje fråga. Metoden baseras på sökningar i riksdagens dokumentarkiv och regeringens webbsida. I bilagan citeras centrala delar av bland annat propositioner, relevanta motioner,⁸ utskottsbetänkanden, skrivelser och kammarprotokoll relevanta för granskningen. Bilagan ska underlätta för läsaren att bilda sig en egen uppfattning om partiernas miljöarbete i riksdagen.

Resultatet av granskningen i bilaga 3 utgör underlag för de kvalitativa miljöomdömen som ges till partierna i denna del av rapporten. Naturskyddsföreningen ger riksdagspartierna grönt, gult eller rött ljus som betyg på hur de agerat i riksdagen i förhållande till Naturskyddsföreningens miljöpolitiska förslag från 2022. I samtliga frågor jämförs partiernas agerande under mandatperioden med deras enkätsvar från 2022. Partiernas svar från 2022 reflekteras också med färgmarkeringar i tabellerna. Grönt ljus om partiet instämde i Naturskyddsföreningens förslag. Rött ljus om partiet svarade att det inte instämmer med förslaget. Om ett parti inte hade bestämt sig och svarade vet ej markeras det med grått.

För var och en av de 22 frågorna får också riksdagen ett samlat omdöme i form av grönt, gult eller rött ljus som visar om frågan rört sig framåt under mandatperioden.

En begränsning med metoden är att minoritetsregeringar sällan presenterar förslag som de inte räknar med ska godkännas av riksdagen. Samarbetet mellan regeringen och Sverigedemokraterna denna mandatperiod säkerställde dock ett majoritetsstöd i riksdagen för regeringens förslag. En annan begränsning är att regeringspartier i regel inte lägger fram några parti- eller kommittémotioner. Utvärderingen speglar inte heller hela den förda miljöpolitiken, utan partiernas agerande i relation till de 22 förslag som Naturskyddsföreningen presenterade 2022. Dessa representerar dock ett brett urval av miljöpolitiska frågor.

⁸ I granskningen inkluderas bara parti- och kommittémotioner. Enskilda motioner representerar enskilda riksdagsledamöters hållning snarare än partiernas och inkluderas därför inte i granskningen.

**Utvärdering av
partiernas miljöpolitik i
riksdagen 2022–2026**

1. Förbjud fossila bränslen

Miljöpolitiskt förslag 2022

Inför ett förbud mot fossila bränslen från och med år 2030.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Fossila bränslen står för den absoluta merparten av mänsklig klimatpåverkan, och måste fasas ut för att hejda den globala uppvärmningen. Trots satsningar på förnybar energi och klimatomställning är Sverige fortfarande beroende av fossila bränslen, inte minst för transporter och industri. Vårt resterande utsläppsutrymme minskar i rasande takt och vi behöver nu ta tag i det största problemet – förbränning av fossila bränslen. Ekonomiska styrmedel kan ta oss en bit, men inte hela vägen fram. Genom att besluta om ett slutdatum för användningen av fossila bränslen får alla samhällets aktörer en tydlig signal som påskyndar och underlättar utfasningen. Naturskyddsföreningen har visat hur ett nationellt fossilförbud kan genomföras inom ramen för EU-rätten, och användas för att få fler länder att följa efter.

Omdömen

Under mandatperioden har regeringen inte lagt fram några förslag om ett nationellt förbud av fossila bränslen. Visserligen har regeringen agerat för att behålla förbudet mot nyförsäljning av fossildrivna bilar på EU-nivå till 2035, men har utöver detta motarbetat en utfasning av fossila bränslen genom att i stället luckra upp befintliga nationella styrmedel så som reduktionsplikt⁹ och beskattning av koldioxidutsläpp. Regeringspartierna *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* och *Moderaterna* får därför *rött ljus*.

Sverigedemokraterna, som samarbetat med regeringspartierna under mandatperioden, har inte motsatt sig dessa förändringar och inte heller förespråkat ett fossilförbud. Partiet får därför *rött ljus*.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet är de enda partierna som lagt fram förslag om ett nationellt fossilförbud. *Miljöpartiet* har i flera motioner föreslagit införandet av ett slutdatum för försäljning av fossila bränslen till 2030, samt för nyförsäljning av fossildrivnabilar till 2025. Miljöpartiet får därför *grönt ljus*. *Vänsterpartiet* har återkommande motionerat för ett förbud mot nyförsäljning av fossildrivna bilar till 2025 och senare, när 2025 passerat, till 2030. Partiet har även föreslagit ett nationellt stoppdatum för försäljning av fossila drivmedel till 2035, men däremot inte till år 2030. Vänsterpartiet får därför *gult ljus*.

Centerpartiet har föreslagit att regeringen i förhandlingar ska verka för ett fossilförbud på EU-nivå till år 2035. Däremot har partiet inte föreslagit eller verkat för ett nationellt fossilförbud, och inte heller till år 2030. Därför får partiet *gult ljus*.

Socialdemokraterna har mestadels varit passivt i frågan om fossilförbud. Undantaget

⁹ Inblandning av biobränslen i bensin och diesel.

är att partiet drivit på för att regeringen ska ta ställning mot en uppluckring av förbudet mot nyförsäljning av fossildriva bilar inom EU till 2035. Eftersom Socialdemokraterna inte lagt fram eller drivit förslag om ett nationellt fossilförbud under mandatperioden får partiet *rött ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte fattat beslut om ett nationellt förbud av fossila bränslen från år 2030, tvärtom har befintliga styrmedel för utfasningen av fossila bränslen försvagats.

2. Besluta om ett mål för ökad kolsänka

Miljöpolitiskt förslag 2022

Besluta om ett mål om att minst fördubbla kolsänkan i svenska ekosystem till år 2030.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Kolsänkor är system för att binda och lagra koldioxid. För att nå klimatmålen krävs utöver minskade utsläpp också att kolsänkor och kolförråd skyddas och utökas, utan att samtidigt orsaka negativa konsekvenser för ekosystem och biologisk mångfald. Naturliga klimatlösningar, vilket innebär att kolinlagringen i ekosystem ökas genom att återställa eller skydda dem, är en lovande metod i detta hänseende. Sverige saknar i dagsläget en sammanhållen politik för naturliga klimatlösningar som främjar biologisk mångfald och klimat. För att ta höjd för skogs- och jordbrukets effekter på klimatet behövs ett mål för att öka kolsänkorna i Sverige.

Omdömen

Förra regeringen gav Miljömålsberedningen¹⁰ i uppdrag att ta fram förslag på en strategi för att öka upptaget av koldioxid i skog och mark. Strategin, som lämnades till regeringen i februari 2025, innehöll inga förslag om mål för ökad kolsänka. Utifrån Miljömålsberedningens betänkande framkommer att regeringspartierna och Sverigedemokraterna, i ett sent skede av processen, gick samman och fick igenom ändringar i slutsatserna som innebär att tidigare inkluderade förslag om mål om ökad kolsänka till 2030 ströks. Regeringen har inte heller på andra sätt drivit frågan om att anta mål om att öka kolsänkan till 2030. Sverigedemokraterna har i motioner uttryckt att det ställer sig kritiskt till LULUCF-förordningen¹¹ och har dessutom drivit på för att bevara och utveckla torvbruket. *Kristdemokraterna, Liberalerna, Moderaterna och Sverigedemokraterna* får därför *rött ljus*.

10 Miljömålsberedningen är en parlamentarisk utredning där alla riksdagspartier finns representerade, och vars syfte är att nå bred politisk samsyn kring hur miljö kvalitetsmålen ska nås.

11 LULUCF-förordningen är en del av EU:s klimatlagstiftning som reglerar upptag och utsläpp av koldioxid från skog och mark. Förordningen inkluderar ett mål om ökad kolsänka inom markanvändningssektorn till år 2030.

Både *Miljöpartiet* och *Vänsterpartiet* har lagt fram förslag om att anta mål om att fördubbla kolsänkan i ekosystemen till 2030. Partierna har även drivit på i Miljömålsberedningen för att ett sådant förslag skulle inkluderas i beredningens slutsatser. Dessa partier får därför *grönt ljus*.

Centerpartiet har motionerat för att regeringen ska driva på för att alla EU-länder ska ha mål om tekniska kolsänkor¹², såsom bio-CCS, till 2040. I fråga om att öka kolsänkan i ekosystemen har partiet däremot inte föreslagit något mål. Partiet har dessutom, i Miljömålsberedningen, klargjort att det inte ställer sig bakom förslag om att öka kolsänkan i skog och mark. Även Centerpartiet får därför *rött ljus*.

Socialdemokraterna har i motioner framhållit vikten av att öka kolinlagringen genom att återvåta torvmark. Partiet har dock inte lagt fram några förslag om att införa mål om att öka kolsänkan. Därför får Socialdemokraterna *rött ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte beslutat om ett mål om att minst fördubbla kolsänkan i svenska ekosystem till år 2030.

3. Anta en svensk koldioxidbudget

Miljöpolitiskt förslag 2022

Anta en koldioxidbudget för Sverige i linje med Parisavtalets temperaturmål, baserad på IPCC:s sjätte utvärderingsrapport publicerad 2021–2022 och en globalt rättvis fördelning av utsläppsutrymmet.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Riksdagen har antagit målet att de svenska utsläppen ska minska med minst 85 procent till 2045 jämfört med 1990. För den globala uppvärmningen är det dock halten växthusgaser i atmosfären som spelar roll, inte när utsläppen når noll. För att ett klimatmål ska vara relevant måste det därför också säga något om hur stora utsläppen kan vara fram till dess. Det brukar liknas vid en budget. Flera kommuner och regioner har antagit egna koldioxidbudgetar, men utan en nationell koldioxidbudget riskerar Sveriges långsiktiga klimatmål att tappa kraft.

Omdömen

Under mandatperioden har tre partier – *Centerpartiet*, *Miljöpartiet* och *Vänsterpartiet* – föreslagit att en nationell utsläppsbudget ska upprättas. Dessa partier får därför *grönt ljus*.

¹² Tekniska eller artificiella kolsänkor avser teknologiska lösningar för att fånga och lagra koldioxid från atmosfären eller industriella processer.

Regeringen har inte verkat för att en utsläppsbudget ska införas i Sverige. I direktiven till den så kallade styrmedelsutredningen, där förslag på styrmedel för att fasa ut fossila bränslen ska tas fram, nämner regeringen inte heller något om att utredaren ska se över möjligheterna att införa en utsläppsbudget. Även i regeringens egen klimathandlingsplan lyser förslag om en nationell utsläppsbudget med sin frånvaro. Därför får *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* och *Moderaterna* rött ljus.

Inte heller *Socialdemokraterna* eller *Sverigedemokraterna* har lagt fram förslag om att en utsläppsbudget ska införas i Sverige. Däremot har *Socialdemokraterna*, tillsammans med *Centerpartiet*, *Miljöpartiet* och *Vänsterpartiet*, röstat för att regeringen ska återkomma med en ny klimathandlingsplan vars åtgärder leder till att Sverige når sina mål och åtaganden på klimatområdet. *Socialdemokraterna* får därför gult ljus.

Sverigedemokraterna ställer sig bakom regeringens klimathandlingsplan utan reservationer, och har även klargjort att det anser att nationell klimatpolitik över lag har spelat ut sin roll. *Sverigedemokraterna* får därför rött ljus.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte antagit en koldioxidbudget för Sverige i linje med Parisavtalets temperaturmål och en globalt rättvis fördelning av utsläppsutrymmet.

4. Inför en differentierad vägskatt

Miljöpolitiskt förslag 2022

Inför differentierad vägskatt för lastbilar och personbilar.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Idag betalas vägtrafikens samhällskostnader huvudsakligen genom en rak beskattning av drivmedel. Framtidens vägtransporter förväntas i allt högre utsträckning vara elektrifierade och dagens fossila drivmedel fasas ut. Det minskar den direkta klimatpåverkan. Men vägtrafik orsakar även andra kostnader kopplade till buller, hälsoskadliga partiklar från däck och vägbana, markintrång, olyckor, trängsel, samt kostnader för infrastruktur. Kostnader måste då finansieras på ett nytt sätt, förslagsvis genom skatt på såväl svenska som utlandsregistrerade fordon i rörelse som anpassas efter varje fordons miljöpåverkan. Idag betalar alla samma bensin- och dieselpris oavsett var bilen körs, medan en differentierad vägskatt skulle möjliggöra högre beskattning i städerna och lägre på landsbygden.

Omdömen

I februari 2022 beslutade EU om förändringar i systemet för vägavgifter inom unionen som innebär att vägskatterna för lastbilar ska differentieras beroende på så kallad koldioxidutsläppsklass – så att fordon med lägre koldioxidutsläpp betalar mindre, och vice versa.

Mot bakgrund av detta har regeringen under mandatperioden infört differentiering av vägskatten utifrån koldioxidutsläppsklass. Utöver detta har regeringen inte agerat för att införa en geografiskt differentierad vägskatt, varken för lastbilar eller personbilar. Regeringspartierna *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* och *Moderaterna* får därför *rött ljus*.

Vänsterpartiet är det enda partiet i riksdagen som uttryckligen har lagt fram förslag om att vägskatten för både lastbilar och personbilar ska differentieras utifrån var fordonet körs. Partiet har även förordat att skatten ska vara högre i storstäder och lägre på landsbygden. *Vänsterpartiet* får därför *grönt ljus*.

Miljöpartiet har inte lagt fram några egna förslag om en geografiskt differentierad vägskatt för personbilar, men har ställt sig bakom sådana förslag i skatteutskottet. Partiet har visserligen föreslagit att vägskatten för lastbilar ska vara avståndsbaserad, men däremot inte verkat för att vägskatten för lastbilar ska differentieras utifrån var fordonet körs. Partiet får därför *gult ljus*.

Varken *Centerpartiet*, *Socialdemokraterna* eller *Sverigedemokraterna* har drivit på för att en differentierad vägskatt ska införas, vare sig för lastbilar eller personbilar. *Sverigedemokraterna* har även föreslagit i motioner att en avståndsbaserad vägskatt ska motverkas. Dessa partier får därför *rött ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte fattat beslut om en vägskatt som differentieras utifrån var och hur långt personbilar och lastbilar kör.

5. Höj ambitionsnivån i EU:s utsläppshandel ETS

Miljöpolitiskt förslag 2022

Verka för att EU beslutar om en tillräcklig skärpning av den årliga linjära reduktionsfaktorn inom EU:s utsläppshandel ETS i kombination med en engångsreduktion av antalet utsläppsrätter, så att EU:s utsläpp minskar i linje med Parisavtalets 1,5-gradersmål.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

EU:s utsläppshandelssystem ETS är ett av unionens viktigaste klimatstyrmedel, och är av stor betydelse även för genomförandet av de svenska klimatmålen. När partierna

besvarade enkäten som låg till grund för rapporten Sänkta ambitioner i miljöpolitiken inför valet 2022 pågick en översyn av systemet. EU:s klimatmål är för lågt satta för att leva upp till Parisavtalet, som innebär att EU:s utsläpp behöver vara nära noll år 2035. När frågan till partierna ställdes styrde utsläppshandeln inte ens mot de lågt satta målen. Både skärpta mål och förbättringar av systemet behövdes därför. Med det tidigare systemet minskade utsläppsutrymmet med 2,1 procent per år, vilket skulle leda till nollutsläpp först 2058. EU:s klimatmål om att minska utsläppen med 55 procent till 2030 kräver enligt EU-kommissionen en årlig minskning med minst 4,2 procent, vilket motsvarar nollutsläpp kring 2045. För att klara Parisavtalets 1,5-gradersmål måste utsläppen minska snabbare. Det krävdes därför beslut om en omfattande engångsreduktion av antalet utsläppsrätter samt en kraftig skärpning av den årliga minskningen, den så kallade årliga linjära reduktionsfaktorn.

Frågan behandlades i riksdagen under sommaren 2022, efter det att partierna besvarat enkäten men innan den nya mandatperiodens start. Därför inkluderas mötena i Miljö- och jordbruksutskottets och EU-nämndens sammanträden i juni 2022 som grund för partiernas omdömen i denna rapport.

Omdömen

Kristdemokraterna, Liberalerna, Miljöpartiet och Moderaterna får grönt ljus med anledning av deras agerande när frågan behandlades i riksdagens utskott sommaren 2022. I EU-nämnden uttryckte Moderaterna att partiet ställde sig bakom beslutet om skärpning av den linjära reduktionstakten och en minskning av antalet utsläppsrätter. I både utskottet och EU-nämnden framförde Liberalerna behovet av högre ambitioner gällande reduktionen av utsläppsrätter. Miljöpartiet anmälde en avvikande ståndpunkt vid båda sammanträdena om att engångsreduktionen av utsläppsrätter inte fick bli lägre än EU-kommissionens förslag och att minskningstakten behövde öka. Kristdemokraterna har inte framfört stöd för de höjda ambitionerna men har inte heller motsatt sig dessa.

Under mandatperioden har regeringen röstat för antagandet av översynen av EU:s utsläppshandelssystem. Sverige var därmed med och antog en skärpning av den årliga linjära reduktionstakten från 2,2 procent till 4,3 procent 2024–2027 och till 4,4 procent 2028–2030 samt en engångsreduktion av antalet utsläppsrätter. Skärpningen är positiv men fortsatt en bit från det Naturskyddsföreningen bedömt vore nödvändigt för att vara i linje med Parisavtalet.

Centerpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har alla lagt fram motioner om höjda ambitioner inom EU:s utsläppshandelssystem gällande årlig reduktionstakt och antal utsläppsrätter under mandatperioden. Både Centerpartiet och Vänsterpartiet drev även frågan under utskottssammanträdena sommaren 2022 där de ville se en högre ambitionsnivå. Partierna får därför *grönt ljus*.

Sverigedemokraterna har inte drivit frågan under mandatperioden och motsatte sig förslaget om en engångsjustering av utsläppstaket vid utskottssammanträdena sommaren 2022. Partiet får därför *rött ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Sammanfattningsvis gav riksdagen stöd till antagandet av EU:s reviderade utsläppshandelssystem med skärpt årlig minskningstakt samt en engångsminskning av antalet utsläppsrätter när frågan behandlades i EU-nämnden.

6. Kärnkraft utan understöd

Miljöpolitiskt förslag 2022

Rikta inga stöd till livstidsförlängning av existerande kärnkraftverk eller byggande av nya kärnkraftverk.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Sveriges fossilfria elproduktion gör stor klimatnytta, såväl inom landet som utomlands genom export. Sveriges elexport ökar dessutom tack vare den snabba utbyggnaden av vindkraft runt om i landet. Även soleden ökar snabbt. Att bygga förnybart är både snabbare och billigare än att bygga kärnkraft. Trots det är det ofta kärnkraft som prioriteras i politiska debatter, vilket tar fokus från den politik som krävs för att klara klimatomställningen, som energi- och transporteffektivisering. Satsningar på utbyggnad av elnät, energieffektivisering och ökad flexibilitet gör betydligt större nytta för att möjliggöra elektrifiering av svensk industri och transporter samt ökad elexport, än satsningar på ny kärnkraft. I nuläget är den dessutom inte konkurrenskraftig vilket gör eventuella satsningar beroende av statliga subventioner.

Omdömen

Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har konsekvent drivit att ny kärnkraft inte ska finansieras med statligt understöd. Samtliga tre partier har motionerat om att kärnkraften ska bära sina egna kostnader och risker. Partierna har motsatt sig regeringens förslag om statliga kreditgarantier, förmånliga lån och differenskontrakt för nya reaktorer. Partierna har även lyft behovet av mer omfattande konsekvensanalyser och att frågan måste vara ordentligt utredd innan riksdagen fattar beslut om ekonomiskt stöd. Därför får Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet *grönt ljus*.

Socialdemokraterna får *gult ljus* eftersom partiet öppnat upp för statliga stöd till kärnkraft under förutsättning att stödet också riktar sig till andra fossilfria kraftslag.

Liberalerna svarade ja till förslaget 2022 med motiveringen att "subventioner är ett dåligt styrmedel" men tillägger att om elförsörjningen hotas kan staten behöva stiga in, i ett sådant läge ska eventuella subventioner vara teknikneutrala och inte riktas till specifika kraftslag. Under innevarande mandatperiod har Liberalerna i regeringsställning dock genomfört ensidiga satsningar på kärnkraft. Liberalerna får därför *rött ljus*.

Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna får alla *rött ljus*. Under mandatperioden har regeringen med stöd av Sverigedemokraterna konsekvent prioriterat utbyggnad av kärnkraft genom att undanröja hinder i lagstiftning och satsa på omfattande statliga stödmekanismer och riskdelningsmodeller för att möjliggöra nya reaktoretableringar.

Sammantaget har dessa partier tydligt styrt energipolitiken mot en ökad satsning på kärnkraft som central del av det framtida elsystemet.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har under mandatperioden godkänt lagändringar för att underlätta utbyggnaden av ny kärnkraft och beslutat om ekonomiskt stöd till kärnkraft i form av statliga kreditgarantier och förmånliga villkor för bolag som vill bygga ut kärnkraften.

7. Mer och bättre skydd av land och hav

Miljöpolitiskt förslag 2022

Besluta om ett långsiktigt och geografiskt representativt skydd av 30 procent av Sveriges hav och land till år 2030, varav minst en tredjedel av detta ges ett strikt skydd.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Skyddade områden är avgörande för att bevara den biologiska mångfalden, men kan också utgöra en klimatåtgärd genom att stärka ekosystemens resiliens mot klimatförändringarna och skapa naturliga kolsänkor. Idag har cirka 15 procent av land och hav ett formellt skydd i Sverige. Skyddet brister dock i geografisk och ekologisk representativitet. Enligt EU:s strategi för biologisk mångfald ska 30 procent av Europas hav och land skyddas till 2030, varav en tredjedel, det vill säga minst 10 procent av havs- och landområdena, ska vara strikt skyddade. Uppdelningen mellan EU:s länder har inte fastslagits. Naturskyddsföreningen anser att 30/10-skyddet också ska gälla för Sverige nationellt. Strikt skydd bör innebära ett helhetsskydd där mänskliga aktiviteter som utgör ett hot mot områdets bevarandevärden. Alla skyddade områden måste ha tydligt utpekade bevarandemål, en reglering av skadliga verksamheter och en effektiv förvaltning som syftar till att gynna områdets biologiska värden.

Omdömen

Under mandatperioden har regeringen framfört att Sverige ska bidra till att uppnå 30/10-målet inom EU, bland annat i *Havsmiljöpropositionen* och i *En svensk strategi för biologisk mångfald*. Gällande skydd av hav har regeringen beslutat om en marin nationalpark i Östersjön, gått vidare med förslaget om att förbjuda bottentrålning i skyddade områden innanför trålgränsen och att flytta ut trålgränsen till 12 sjömil i Östersjön. Den har dock gjort kraftiga nedskärningar av anslaget till skydd av värdefull natur vilket minskar resurserna för ersättning till skogsägare och ökar risken att värdefulla skogar avverkas.

Vare sig *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* eller *Moderaterna* har drivit frågan om att målet ska gälla nationellt. Som regeringsföreträdare har de upprepat att detta är ett

mål som Sverige ska bidra till gemensamt med resten av EU och inte ett nationellt mål. Därför får partierna *rött ljus*.

Sverigedemokraterna har inte heller drivit frågan om att 30/10-målet ska gälla nationellt för Sverige utan har snarare motsatt sig förslaget om ett siffersatt mål men även andra förslag som skulle kunna leda till ökad andel skyddad skog. Därför får partiet *rött ljus*.

Både *Centerpartiet* och *Socialdemokraterna* har föreslagit att 30/10-målet ska gälla för hav men utan att föreslå detsamma för land. Därtill har Socialdemokraterna lagt en gemensam reservation med Miljöpartiet och Vänsterpartiet som förespråkade målet nationellt för hav. Därför får båda partierna *gult ljus*.

Två partier, *Miljöpartiet* och *Vänsterpartiet*, har drivit frågan om att 30/10 målet ska gälla nationellt för både land och hav. Miljöpartiet har kontinuerligt drivit frågan i motioner och interpellationsdebatter men det har även föreslagit nya åtgärder för att nationellt uppnå målet. Likaså har Vänsterpartiet återkommande lyft ett nationellt mål i motioner och debatter. Båda partierna får därför *grönt ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte fattat beslut om ett långsiktigt och geografiskt representativt skydd av 30 procent av Sveriges hav och land till år 2030, varav minst en tredjedel är strikt skyddad.

8. En ny havsmiljölag

Miljöpolitiskt förslag 2022

Besluta om en ny havsmiljölag med en utvärderande funktion likvärdig det Klimatpolitiska rådet.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Havet ser inga gränser, vilket ställer stora krav på samarbete mellan många olika aktörer på olika nivåer - lokalt, nationellt, inom EU och globalt. Hur havet ska nyttjas och bevaras styrs även av mål på nationell och internationell nivå, och havspolitikerna och havsförvaltningen är uppdelade på många olika politikområden. Beslut om och tillsyn av verksamheter som påverkar havet tas dessutom av olika departement, myndigheter och sektorer. Det saknas alltså såväl helhetsgrepp som gemensamma målbilder och styrmedel, och ingen har en helhetsbild. För att göra havspolitikerna mer sammanhållna och långsiktiga har Miljömålsberedningen föreslagit en ny havsmiljölag med en utvärderande tvärvetenskaplig funktion. Inspirationen kommer från det klimatpolitiska ramverket. Enligt förslaget ska regeringen varje

mandatperiod lägga fram en havsmiljöproposition. Det kan vara en viktig nyckel för att göra havsmiljön till ett långsiktigt prioriterat politikområde, samt säkerställa att Sveriges riksdag och regering tar ett helhetsgrepp om havens miljöproblem.

Omdömen

Under mandatperioden lade regeringen fram propositionen *Ett levande hav – ökat skydd, minskad övergödning och ett hållbart fiske* som angav inriktningen för havsmiljöpolitiken. Propositionen var baserad på Miljömålsberedningens delbetänkande *Havet och människan* som bland annat föreslog en havsmiljölag med en utvärderande funktion. Dock återfanns inget förslag om en havsmiljölag i propositionen.

Inget av regeringspartierna *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* och *Moderaterna* har drivit frågan om en lag. I en debatt om propositionen anförde Kristdemokraterna att lagen inte föreslagits på grund av lågt intresse från utredningsbetänkandets remissinstanser. Partierna får därför *rött ljus*.

Varken *Centerpartiet* eller *Sverigedemokraterna* har drivit frågan eller på annat vis uttalat sig om en havsmiljölag under denna mandatperiod. Partierna får därför *rött ljus*.

Socialdemokraterna har inte lagt någon motion där de drivit på och föreslagit en ny havsmiljölag. Däremot har partiet uttryckt sig positivt till en sådan lag i flera motioner. Partiet får därför *gult ljus*.

Miljöpartiet och *Vänsterpartiet* har lagt fram motioner och förslag om att införa Miljömålsberedningens förslag om en havsmiljölag med utvärderande funktion under mandatperioden. Dessutom har Miljöpartiet kontinuerligt drivit frågan i flera motioner varje riksdagsår. Partierna får därför *grönt ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte beslutat om en ny havsmiljölag med en utvärderande funktion.

9. Flytta ut trålgränsen

Miljöpolitiskt förslag 2022

Besluta om utflyttad trålgräns för både bottentrålning och pelagisk trålning till 12 sjömil längs hela Sverige kust med möjlighet att avsätta begränsade trålområden där miljöpåverkan är ringa.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Fiske med trål är den vanligaste fiskemetoden i Sverige. Bottentrålning bidrar till att många bottenlevande djur dör och deras livsmiljö förstörs av trålarnas framfart.

Bottnarnas förmåga att lagra kol, en viktig funktion för klimatet, påverkas också negativt. Pelagisk trålning – trålning i den fria vattenmassan – kan å andra sidan medföra ett alltför stort uttag av fisk, vilket inte minst har haft negativ påverkan på strömningen i Östersjön. I dagsläget är trålning tillåtet i större delen av svenska vatten, med undantag av vissa skyddade områden och delar av området innanför trålgränsen. EU:s gemensamma fiskeripolitik är styrande för hur och var fiske bedrivs, men Sverige har möjlighet att införa nationella regleringar innanför territorialgränsen, det vill säga 12 sjömil. Om fiskeavtal med grannländer är ett hinder, kan de omförhandlas eller sägas upp.

Omdömen

Havs- och vattenmyndigheten beslutade i januari 2025 att på prov flytta ut trålgränsen till 12 nautiska mil i en del av Östersjön. Utflyttningen är temporär och gäller enbart en del av Sveriges kust men är ett steg i rätt riktning. Beslutet är ett resultat av ett regeringsuppdrag från förra mandatperioden. 2024 lade regeringen fram en proposition om inriktningen för havsmiljöpolitiken som innehöll förslag om permanenta regleringar för pelagiskt trålfiske upp till 12 sjömil från baslinjen i Östersjön från Skanör till Haparanda, inklusive Öland och Gotland. Genomförandet av detta förslag och Havs- och vattenmyndighetens uppdrag krävde dock ändringar i fiskerilagen för att möjliggöra generella förbud mot trålfiske. Regeringen överlämnade två propositioner som bland annat innefattade nödvändiga ändringar och möjliggjorde på så vis en utflyttning av trålgränsen. Regeringspartierna *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* och *Moderaterna* får därför *gult ljus*.

Sverigedemokraterna har lagt motioner om att flytta ut trålgränsen till 12 sjömil för större fartyg och om dialog med Danmark och Finland för genomförandet av detta. Visserligen förtydligar partiet inte att utflyttningen ska gälla hela Sveriges kust men lyfter att en dialog med Danmark behövs för genomförandet. Partiet får därför *grönt ljus*.

Både *Miljöpartiet* och *Vänsterpartiet* har drivit frågan i motioner och förslag om en permanent utflyttning av trålgränsen till 12 sjömil längs hela den svenska kusten. Detta har varit ett återkommande förslag från Miljöpartiet som därtill föreslagit ett omställningsstöd för de som drabbas av en ändrad trålgräns. Båda partierna har dessutom lyft frågan i reservationer och debatter. Partierna får därför *grönt ljus*.

Socialdemokraterna och *Centerpartiet* har motionerat om att det är angeläget att flytta ut trålgränsen. Socialdemokraterna specificerar dock inte hur långt gränsen ska flyttas. Centerpartiet har i motioner föreslagit att utflyttningen ska gälla Östersjökusten, inte hela Sveriges kust. Tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet lämnade Centerpartiet och Socialdemokraterna dock en reservation i Miljö- och jordbruksutskottet som var i enlighet med Naturskyddsföreningens förslag. Därför får partierna *grönt ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Trålgränsen har inte flyttats ut till 12 sjömil längs hela Sveriges kust. Däremot har framsteg gjorts då flera förslag som möjliggör en utflytt har lagts fram av regeringen och godkänts av riksdagen, framför allt gällande Östersjön.

Gult ljus

10. En ny och hållbar skogspolitik

Miljöpolitiskt förslag 2022

Besluta om en bred översyn av skogspolitiken för att Sverige ska kunna nå riksdagens miljökvalitetsmål samt leva upp till EU:s naturvårdsdirektiv och kommande EU-krav om ökad kolsänka.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Sedan skogspolitiken utformades för 30 år sedan har mycket hänt, bland annat har riksdagen fattat beslut om Sveriges miljömål. Det är emellertid uppenbart att miljömålen inte nås med nuvarande skogspolitik. Medan politiken misslyckas med att styra mot ett ekologiskt hållbart nyttjande av skogen, ökar omvärldens krav på hållbarhet. Det nyttjande av skogen som följer av dagens politik brister även vad gäller social och ekonomisk hållbarhet. Politikens oförmåga att hantera utmaningarna har orsakat en polariserad debatt och växande konflikter. Läget kräver en bred översyn av skogspolitiken, vilket tydliggjordes i Skogsutredningen 2019. Det är därför hög tid att politiken tar ett helhetsgrepp om skogsfrågan och börjar styra mot omställning till ett naturnära och hållbart skogsbruk.

Omdömen

2024 tillsatte regeringen en skogsutredning med uppdrag att göra en "översyn av den nationella skogspolitiken givet utvecklingen sedan den skogspolitiska reformen 1993".¹³ Tyvärr låg direktivens fokus ganska ensidigt på tillväxt och produktion samtidigt som lösningar för natur- och klimatvärden saknades. Utredaren presenterade inte heller förslag som bedöms leda till att Sverige når miljö- och klimatmålen kopplade till skogen. När det här skrivs har regeringen ännu inte lagt fram någon proposition kopplat till utredningen. I de övriga propositioner som regeringen lagt fram föreslår den både åtgärder som delvis bidrar till- och försvårar att Sverige ska kunna leva upp till miljömålen och EU:s naturvårdsdirektiv. Regeringspartierna *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* och *Moderaterna* får därför *rött ljus*.

Endast två av riksdagens partier, *Miljöpartiet* och *Vänsterpartiet*, har lagt fram förslag om en bred översyn av skogspolitiken som är i linje med Naturskyddsföreningens förslag. Båda partierna har dessutom återkommande motionerat för en bredare omställning till hyggesfria och naturbaserade metoder. Partierna får därför *grönt ljus*.

Centerpartiet, Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna har inte lagt fram förslag om en bred översyn av skogspolitiken i linje med Naturskyddsföreningens förslag.

Centerpartiet har drivit på för att skogsägare ska belönas ekonomiskt för skydd av skog, men har samtidigt verkat för att tiden mellan avverkningsanmälan till dess att skogen får avverkas ska kortas, vilket skulle försämma förutsättningarna för en väl fungerande tillsyn av skogsbruket. Dessutom har partiet lagt fram förslag som bidrar

13 Dir. 2024:16, s. 1

till att försvaga artskyddet. Centerpartiet får därför *rött ljus*.

Socialdemokraterna har i motioner lyft fram vikten av ett hållbart och effektivt skogsbruk, men inte lagt fram några förslag som skulle leda till den ökade miljöhänsyn som krävs för ett hållbart skogsbruk. Partiet får därför *rött ljus*.

Sverigedemokraterna har inte bara betonat att den nuvarande skogspolitiska modellen tjänat svenskt skogsbruk väl, utan har även återkommande motionerat för försvagat artskydd och snabbare hantering av avverkningsärenden. Partiet har även motsatt sig en övergång till hyggesfria metoder. Partiet får därför *rött ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte beslutat om en bred översyn av skogspolitiken i enlighet med Naturskyddsföreningens förslag.

11. Låt statens skogar vara föregångare för ett hållbart nyttjande av skogen

Miljöpolitiskt förslag 2022

Ersätt avkastningskravet för Sveaskog med ett generellt samhällsuppdrag till alla de statliga skogsförvaltarna som styr mot att nå de miljömål och internationella åtaganden som rör skog.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Offentligt ägda bolag och myndigheter spelar en viktig roll i arbetet med att skapa en hållbar förvaltning av skogen. Statligt ägda Sveaskog som är Sveriges största skogsägare har höga hållbarhetsambitioner men brister ofta i implementeringen. För att Sveaskogs verksamhet ska kunna bedrivas på ett hållbart sätt som styr mot miljömålen måste uppdragsbeskrivningen reformeras och avkastningskravet sänkas. Även förvaltningen av skog som ligger under Statens Fastighetsverk och Fortifikationsverket behöver ses över. Det statliga skogsinnehavet uppgår till närmare 20 procent av all skog i Sverige. Det finns en stor potential att snabba på arbetet med att nå såväl nationella mål som internationella åtaganden, om all den statliga marken nyttjas för skydd, restaurering eller inbyten.

Omdömen

Miljöpartiet och *Vänsterpartiet* är de enda riksdagspartierna som har lagt fram förslag som skulle stärka statens roll som föregångare inom hållbart skogsbruk. Miljöpartiet har konsekvent drivit på för att klimat- och miljömål ska ingå i styrningen av statligt ägda bolag. Partiet har även motionerat för att all statlig skog ska brukas med hyggesfria metoder. Vänsterpartiet har tagit tydlig ställning för att statens skogar

ska brukas med hållbarhet, inte vinst, som sitt främsta mål och har återkommande motionerat om en förändring av avkastningskravet som ställs på statliga skogsbolag. Partierna får därför *grönt ljus*.

Regeringen har inte lagt fram några förslag om att styra Sveaskog mot att nå de miljömål och internationella åtaganden som rör skog. Därutöver har regeringen tagit bort hållbart brukande av skogen som uppdrag till myndigheterna Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk. Regeringspartierna *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* och *Moderaterna* får därför *rött ljus*.

Centerpartiet har visserligen föreslagit att Sveaskog ska reformeras för ökad biologisk mångfald och lokalt inflytande, men har inte lagt fram några konkreta förslag kopplat till en sådan reformering. Partiet har inte heller agerat för att ge Sveaskog ett utökat samhällsuppdrag, utan har i stället betonat vikten av att bolaget ska agera på affärsmässig grund. Centerpartiet får därför *rött ljus*.

Socialdemokraterna har pekat på vikten av statens roll som föregångare inom hållbart skogsbruk och betonat att Sveaskog har en viktig roll att spela i detta. Däremot har partiet inte lagt fram några förslag om hur detta ska ske. Partiet får därför *rött ljus*.

Sverigedemokraterna har framhållit Sveaskogs roll för att utveckla skogsbruket och föreslagit att bolaget ska testa och utvärdera metoder för kontinuitetsskogsbruk. Samtidigt har partiet förordat att Sveaskogs skogsinnehav i huvudsak ska nyttjas till virkesproduktion, och därmed inte undantas för skydd, vilket är en förutsättning för ett hållbart nyttjande av skogen. Partiet får därför *rött ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte beslutat om att ersätta avkastningskravet och styra Sveaskog eller andra statliga skogsförvaltare mot att nå de miljömål och internationella åtaganden som rör skog.

Rött ljus

12. Stärk det ekologiska lantbruket

Miljöpolitiskt förslag 2022

Besluta om riksdagsbundna mål om minst 30 procent ekologiskt brukad areal och 60 procent ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion till år 2030.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Ekologisk produktion har under lång tid framgångsrikt kombinerat matproduktion och minskad miljöpåverkan. I ekologisk produktion används ytterst få bekämpningsmedel och ingen konstgödsel. Den pågående krisen för ekosystem och biologisk mångfald ökar behovet att ställa om till ekologisk odling. Därför har EU:s från jord

till bord-strategi 25 procent ekologisk areal till år 2030 som mål. Sverige har geografiskt givna fördelar för ekoproduktion och bör därför ha än högre ambitioner. För ett långsiktigt arbete med att stärka ekolantbruket vore riksdagsbundna mål ett sätt att tydliggöra de politiska ambitionerna gentemot branschen. Idag omfattar ekologiskt jordbruk 17 procent av jordbruksarealen i Sverige och ekologiska livsmedel utgör cirka 37 procent av konsumtionen i offentlig sektor.

Omdömen

Vänsterpartiet har lagt fram en motion som föreslår att Sverige antar mål om minst 30 procent ekologiskt brukad areal och 60 procent ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion till 2030. Dessutom har partiet i motioner och riksdagsdebatter lyft förslag för att stötta ekologisk produktion. Partiet får därför *grönt ljus*.

Miljöpartiet har i motioner föreslagit att Sverige ska anta ett riksdagsbundet mål om att minst 50 procent av jordbruksmarken ska vara ekologisk och att offentlig sektor bör nå minst 75 procent upphandlad ekologisk mat till 2030 och dessutom lyft förslag i motioner och riksdagsdebatter för att stötta ekologisk produktion. Partiet har därmed verkat för högre målsättningar än Naturskyddsföreningens förslag och får *grönt ljus*.

Socialdemokraterna har inte lagt fram några förslag för att stödja ekologiskt jordbruk eller förslag om mål för ekologisk produktion eller ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion. Partiet får därför *rött ljus*.

Centerpartiet har lagt fram motioner med förslag om att öka den biologiska mångfalden i jordbrukslandskapet och om att en större andel av EU:s jordbruksbudget bör gå till klimat- och miljöfrämjande åtgärder. Partiet föreslår dock inget procentuellt mål för ekologisk produktion eller ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion. Partiet får därför *rött ljus*.

Sverigedemokraterna har lagt fram motioner som lyfter den ekologiska produktions miljönytta. Partiet menar dock att kvantitativa mål för ekologisk produktion och konsumtion inte behövs då det anser att dessa stör marknaden samt att mål om ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion kan leda till import då Sverige inte producerar tillräckligt med ekologiskt för att försörja landet med den mängden ekologiska livsmedel. Sverigedemokraterna har inte lagt fram några tydliga förslag för att på annat sätt öka ekologisk produktion eller konsumtion och får därför *rött ljus*.

Regeringspartierna *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* och *Moderaterna* har inte agerat för att införa riksdagsbundna mål om minst 30 procent ekologiskt brukad areal och 60 procent ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion till år 2030. Tvärtom har regeringen slopat målen om ökad andel ekologiskt odlad mark och ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion i Sveriges livsmedelsstrategi. Regeringspartierna får därför *rött ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte fattat beslut om riksdagsbundna mål om minst 30 procent ekologiskt brukad areal och 60 procent ekologiskt i offentlig livsmedelskonsumtion till år 2030 under mandatperioden.

13. Öka arealen naturbetesmarker

Miljöpolitiskt förslag 2022

Inför full kostnadstäckning (maximal ersättningsnivå) inom miljöersättningen för betesmarker och slätterängar.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Naturbetesmarker och slätterängar utgör odlingslandskapets mest artrika miljöer. Biologisk mångfald är i sin tur en förutsättning för såväl ekosystemtjänster, framtida livsmedelsproduktion som resiliens mot klimatförändringar. Samtidigt fortsätter betesmarkerna att växa igen i Sverige. För att vända trenden behöver en större areal gräsmarker skötas med bete, och igenvuxna marker behöver restaureras. Det förutsätter att det är ekonomiskt möjligt för lantbrukare att hålla djur på dessa marker. Dagens miljöersättning täcker inte kostnaderna för att hålla djur på bete. Det finns även många betesmarker som inte passar in inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik där ett kompletterande nationellt stöd kan fylla en viktig roll.

Omdömen

Regeringspartierna *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* och *Moderaterna* har i budgeten höjt anslaget för åtgärder för restaurering och skötsel av ängs- och betesmarker och har även beslutat om en förordning som gör det möjligt att ansöka om statligt stöd för restaurering av ängs- och betesmarker. Partierna har även höjt ersättningsnivån men har inte beslutat om full kostnadstäckning inom miljöersättningen för betesmarker och slätterängar. Dessa partier får därför *gult ljus*.

Miljöpartiet och *Vänsterpartiet* har båda lagt fram motionsyrkanden som föreslår full kostnadstäckning inom miljöersättning för betesmarker och slätterängar. Partierna får därför *grönt ljus*.

Socialdemokraterna har lagt fram ett motionsyrkande om att det är viktigt att säkerställa lönsamhet för lamm- och nötköttsproduktion på naturbetesmarker på grund av de fördelar som dessa marker ger den biologiska mångfalden. Partiet har även motiverat om att se över användningen av virtuella stängsel då dessa kan möjliggöra att fler naturbetesmarker betas. Eftersom *Socialdemokraterna* däremot inte har verkat för full kostnadstäckning inom miljöersättning för betesmarker och slätterängar får partiet *gult ljus*.

Centerpartiet har också lagt fram ett motionsyrkande om användningen av virtuella stängsel då dessa kan förenkla betesdriften. Partiet har även lyft att det vill säkerställa att ängs- och betesmarker inte växer igen genom att öka mängden nötkreatur som betar. *Centerpartiet* har däremot inte föreslagit full kostnadstäckning inom miljöersättningen för betesmarker och slätterängar och får därför *gult ljus*.

Sverigedemokraterna har lagt fram två motionsyrkanden som handlar om att bevara och utveckla hag- och betesmarkerna. Partiet menar att nuvarande miljö-

ersättningar inte är tillräckliga och att ytterligare incitament och resurser behövs. Sverigedemokraterna har däremot inte lagt något relevant yrkande gällande miljöersättning för betesmarker och slätterängar och får därför *gult ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte fattat beslut om att införa full kostnadstäckning inom miljöersättningen för betesmarker och slätterängar under mandatperioden.

14. Ny skatt på bekämpningsmedel

Miljöpolitiskt förslag 2022

Besluta om införande av en skatt på bekämpningsmedel där skattesatsen sätts utifrån preparatens risker för hälsa och miljö.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022								
GJORT 2022 – 2026								

Bakgrund

Användning av kemiska bekämpningsmedel i jordbrukslandskapet innebär risker både för människors hälsa och för miljön. Trots att Sverige länge har haft som målsättning att minska dessa risker har de inte minskat på 25 år. Det beror bland annat på en ineffektiv bekämpningsmedelsskatt, som missgynnar medel med låg risk, och i stället styr användningen mot mer farliga preparat. Två statliga utredningar har konstaterat att den nuvarande skattemodellen har varit ett ineffektivt verktyg för att minska riskerna. Samtidigt visar erfarenheter från våra nordiska grannländer att en riskdifferentierad skatt effektivt kan styra användningen av bekämpningsmedel inom jordbruket mot mindre farliga preparat.

Omdömen

Vänsterpartiet har lagt fram ett flertal motioner med förslag om en skatt på bekämpningsmedel som är differentierad utifrån bekämpningsmedlens olika miljö- och hälso-risker. Partiet vill fasa ut användningen av kemiska bekämpningsmedel helt och hållet men framhåller att det innan dess är viktigt att Sverige får en bättre beskattning av bekämpningsmedel. Partiet vill dessutom satsa mer på ekologiskt jordbruk för att även på så sätt minska användningen av kemiska bekämpningsmedel. Vänsterpartiet får därför *grönt ljus*.

Miljöpartiet har i flertalet motioner föreslagit en ökad satsning på ekologiskt jordbruk och har betonat fördelen av att det inom ekologiskt jordbruk inte används några kemiska bekämpningsmedel. Partiet har även lyft fördelarna med en differentierad bekämpningsmedelsskatt i en skriftlig fråga till landsbygdsministern men har inte lagt fram något konkret förslag om en ny skatt på bekämpningsmedel. Därför får partiet *gult ljus*.

Socialdemokraterna har, i en motion, uttryckt att forskning, innovation och genmodifierade grödor kan minska behovet av bekämpningsmedel. Partiet har däremot inte föreslagit en ny skatt på bekämpningsmedel eller någon annan åtgärd som syftar till att minska användningen av bekämpningsmedel. *Socialdemokraterna* får därför *rött ljus*.

Centerpartiet har lagt fram motioner som belyser vikten av forskning, ny teknik och genomredigering av grödor för att minska användningen av bekämpningsmedel. Partiet har däremot inte föreslagit en ny skatt på bekämpningsmedel och får därför *rött ljus*.

Sverigedemokraterna har motionerat om åtgärder för ökad användning av biologiska bekämpningsmedel för att minska användningen av kemiska bekämpningsmedel. Dock har det även föreslagit att skatten på bekämpningsmedel ska tas bort med hänvisning till att sådana skatter slår mot det svenska jordbrukets konkurrenskraft. Partiet får därför *rött ljus*.

Regeringspartierna *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* och *Moderaterna* har inte verkat för en ny skatt på bekämpningsmedel, eller för någon annan åtgärd som syftar till att minska användningen av bekämpningsmedel, såsom ökat ekologiskt jordbruk eller ökad användning av biologiska bekämpningsmedel. Dessa partier får därför *rött ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte fattat beslut om att införa en ny skatt på bekämpningsmedel under mandatperioden.

15. Mål för minskad materialkonsumtion

Miljöpolitiskt förslag 2022

Anta ett mål om minst 75 procents minskning av materialfotavtrycket i Sverige till år 2050.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Konsumtion av varor och tjänster orsakar utsläpp och ökar resursanvändningen. Sveriges inhemska materialkonsumtion uppgick enligt SCB till 255 miljoner ton år 2020, vilket motsvarar nästan 25 ton per invånare. Det globala genomsnittet är 12 ton per person, medan det i ett låginkomstland bara är 2 ton per invånare. Användningen av både förnybara och icke-förnybara resurser behöver minska i samhället, genom såväl minskad konsumtion som ökad resurseffektivitet. Enligt en rapport från det tyska Naturvårdsverket (2018) behöver materialfotavtrycket minskas och hållas inom gränsen 5–8 ton/capita och år senast 2050. För Sveriges del innebär det att vårt materialfotavtryck behöver minska med 75–85 procent till år 2050, för att kunna hålla oss inom den planetära gränsen för hållbar resursanvändning.

Omdömen

Vänsterpartiet har lagt fram motioner som verkar för att anta mål för de konsumtionsbaserade utsläppen samt för att Sverige bör anta mål om minst 75 procents minskning av materialfotavtrycket till 2050. Partiet får därför *grönt ljus*.

Miljöpartiet har motionerat om ett nationellt mål om att till 2040 uppnå en helt cirkulär resursanvändning och främja delningsekonomi och har dessutom föreslagit ett mål för konsumtionsbaserade utsläpp. Det har även ställt en skriftlig fråga gällande ett nationellt mål om minst 75 procents minskning av materialfotavtrycket i Sverige till senast år 2050. Partiet får därför *grönt ljus*.

Centerpartiet har motionerat om att införa ett nationellt mål om att Sverige ska ha en cirkulär ekonomi på plats till 2040. Partiet har däremot inte verkat för att anta mål om minst 75 procents minskning av materialfotavtrycket i Sverige till 2050. Partiet får därför *gult ljus*.

Socialdemokraterna har lagt fram motioner som verkar för att anta mål om de konsumtionsbaserade utsläppen, för att utveckla ekonomiska styrmedel för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi samt för att vid en framtida skatteöversyn ta hänsyn till övergången från ett linjärt synsätt till ett cirkulärt. Partiet har däremot inte verkat för att anta mål om minst 75 procents minskning av materialfotavtrycket i Sverige till 2050. Partiet får därför *gult ljus*.

Sverigedemokraterna har lagt fram motioner som verkar för att främja delningsekonomi och för att Svanenmärkningen utvidgas till nya produktgrupper inom området cirkulära produkter. Partiet har däremot inte verkat för att anta mål om minst 75 procents minskning av materialfotavtrycket i Sverige till 2050. Partiet får därför *rött ljus*.

Regeringspartierna *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* och *Moderaterna* har inte lagt fram något förslag om mål om minst 75 procents minskning av materialfotavtrycket i Sverige till 2050. Regeringen har dock reformerat avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi, men även höjt mervärdesskatten för reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne från 6 procent till 12 procent, vilket innebär att det blir dyrare att reparera dessa varor. Partierna får därför *rött ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte beslutat om att anta mål om minst 75 procents minskning av materialfotavtrycket i Sverige till 2050.

Rött ljus

16. Dricksvatten utan PFAS

Miljöpolitiskt förslag 2022

Öronmärk statliga medel för rening av dricksvatten i kommuner där halterna av PFAS överskrider det hälsobaserade riktvärdet från den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

PFAS är en grupp mycket svårnedbrytbara ämnen som sedan 50-talet använts till en rad olika ändamål. Dessa kemikalier finns spridda över hela jordklotet och så gott som alla människor har PFAS i sitt blod. Främsta källan är mat och dryck, eftersom naturen är förorenad av PFAS. Nya rön visar att PFAS-ämnen ger negativa hälsoeffekter redan vid mycket låga halter, som är vanligt förekommande i blodet på Sveriges befolkning. Samtidigt visar ett flertal kartläggningar att dricksvattnet på flera orter i Sverige innehåller så höga halter av PFAS att befolkningen riskerar att få i sig mer än vad den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA) anser vara säkert. Att installera kolfilter eller investera i annan reningsteknik är dock mycket kostsamt för vattenverken, varför staten behöver avsätta pengar till kommunerna för åtgärder som säkerställer ett rent dricksvatten.

Omdömen

Vänsterpartiet anger i ett flertal motioner att det vill införa ett nytt anslag inom Utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur för statlig medfinansiering till reningsteknik i kommuner där dricksvattnet har halter av PFAS som överskrider det hälsobaserade riktvärdet från den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet. Partiet får därför *grönt ljus*.

Miljöpartiet har motionerat för att staten ska utreda ett särskilt stöd till de VA-bolag som behöver införa ytterligare rening av dricksvattnet för att nå Livsmedelsverkets gränsvärde för PFAS i dricksvattnet. Partiet får därför *grönt ljus*.

Centerpartiet har föreslagit att Sverige ska införa lägsta möjliga gränsvärden på hur mycket PFAS som får finnas i dricksvattnet och att regeringen behöver vidta åtgärder för sanering av de mest kontaminerade vattentäkterna från sitt förhöjda PFAS-innehåll. Partiet vill även stärka innovation kring rening av PFAS. Partiet föreslår dock inte att öronmärka statliga medel för rening av dricksvatten från PFAS och får därför *gult ljus*.

Socialdemokraterna har i motioner verkat för att fasa ut PFAS inom alla användningsområden i dialog med industrin för att åstadkomma ett nationellt totalförbud mot PFAS-kemikalier. Partiet har däremot inte föreslagit att öronmärka statliga medel för rening av dricksvatten från PFAS och får därför *rött ljus*.

Sverigedemokraterna har i motioner verkat för att förbjuda eller begränsa ämnen som är skadliga för ekosystemen, särskilt svårnedbrytbara sådana, såsom PFAS. Partiet

har däremot inte föreslagit att öronmärka statliga medel för rening av dricksvatten från PFAS och får därför *rött ljus*.

Regeringspartierna *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* och *Moderaterna* har i statsbudgeten avsatt medel för att arbeta mot spridningen av PFAS. Regeringen har även verkat för ett förbud mot PFAS i EU. Den har däremot inte avsatt särskilda medel för rening av dricksvatten från PFAS. Regeringspartierna får därför *rött ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte beslutat om att öronmärka statliga medel för rening av dricksvatten i kommuner där halterna av PFAS överskrider det hälsobaserade riktvärdet från den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet.

Rött ljus

17. Säkra giftfria materialflöden

Miljöpolitiskt förslag 2022

Uppdra åt Kemikalieinspektionen att undersöka och ge förslag på hur privatimporterade produkters innehåll av farliga kemikalier ska deklarerars.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Sedan januari 2021 behöver alla företag som producerar artiklar och produkter, eller släpper dem på EU-marknaden, redovisa innehållet av särskilt farliga ämnen (SVHC-ämnen) till den europeiska databasen för särskilt farliga ämnen (SCIP-databasen). Redovisningsreglerna kommer dock inte åt privatpersoners import via den växande näthandeln. Artiklar och produkter med farliga kemikalier fortsätter därför att oreglerat flöda in till Sverige och EU. Detta underminerar arbetet för giftfria materialflöden i den cirkulära ekonomin, och i slutändan målet för giftfri miljö. Tillgången till information om farliga kemikalier i privatimporterade varor behöver därför vara densamma som för företagsimporterade varor.

Omdömen

Trots att Vänsterpartiet är det enda parti vars förslag helt går i linje med Naturskyddsföreningens förslag får alla partier grönt ljus i frågan. Detta beror på att de andra förslagen som har lagts fram anses vara likvärdiga, eller bättre, än Naturskyddsföreningens förslag.

Vänsterpartiet har lagt fram en motion som verkar för att uppdra åt Kemikalieinspektionen att undersöka och ge förslag på hur privatimporterade produkters innehåll av farliga kemikalier ska deklarerars. Partiet får därför *grönt ljus*.

Miljöpartiet har lagt fram motioner som verkar för att se över och skärpa kraven på e-handelsplattformar samt för att höja ambitionerna på området cirkulär ekonomi

med fokus på kemikaliesmarta och giftfria resursflöden. Partiet får därför *grönt ljus*.

Centerpartiet har lagt fram motioner som verkar för ett utökat och fördjupat internationellt kemikaliearbete samt för hårdare krav på e-handelsplattformar. Partiet får därför *grönt ljus*.

Socialdemokraterna har lagt fram motioner som verkar för en skyndsam implementering av EU:s kemikaliestrategi, skärpta kemikalielagar samt för att stärka Kemikalieinspektionens tillsyn av importerade produkter. Partiet får därför *grönt ljus*.

Sverigedemokraterna har lagt fram motioner som verkar för ett kunskapslyftsarbete om farliga ämnen kopplat till import från företag utanför EU samt för att förstärka och prioritera Kemikalieinspektionens arbete med att förhindra import av farliga ämnen via e-handel. Partiet får därför *grönt ljus*.

Regeringspartierna *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* och *Moderaterna* har höjt anslaget till Kemikalieinspektionen jämfört med regeringen Andersson för att stärka marknadskontrollen vid e-handel och import från tredje land. Regeringspartierna får därför *grönt ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Varken regering eller riksdag har fattat beslut som ger Kemikalieinspektionen uppdrag att ge förslag på hur privatimporterade produkters innehåll av farliga kemikalier ska deklarerars. Däremot har riksdagen beslutat om att stärka Kemikalieinspektionens arbete med att kontrollera privatimporterade produkters farliga innehåll.

Gult Ljus

18. Skattereform som bidrar till klimat- och miljömål

Miljöpolitiskt förslag 2022

Genomför en genomgripande skattereform som tydligt styr mot miljömålen.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022								
GJORT 2022 – 2026								

Bakgrund

Sverige uppfyller idag endast 1 av 16 miljömål. Skattesystemet ett viktigt verktyg för att skapa det samhälle vi vill ha, både genom att ge finansiering till gemensamma ändamål och genom att styra i hållbar riktning. Skattesystemet behöver reformeras för att understödja en effektiv miljöpolitik, i stället för att som nu delvis verka i rakt motsatt riktning genom att subventionera ohållbara metoder. Behovet av en skattereform har tidigare lyfts av flera politiska partier då det sedan den senaste stora skattereformen i början av 1990-talet har införts en rad förändringar och undantag, samtidigt som samhället har genomgått stora förändringar med bland annat digitalisering och

EU-medlemskap. I en internationell jämförelse har Sverige hög skatt på arbete, låg skatt på fastigheter och kapital, medan moms och bolagsskatt motsvarar genomsnittet. Miljöskatternas andel är drygt 1,6 procent av BNP.

Omdömen

Flera miljöskatter har under mandatperioden sänkts eller tagits bort efter förslag från regeringen och med stöd av samarbetspartiet Sverigedemokraterna. Exempelvis har sänkningar av skatten på bensin och diesel föreslagits i varje budgetproposition. Likaså har både flygskatten och plastpåseskatten tagits bort. Regeringen har inte tagit något initiativ till en grön skattereform och sammantaget har mandatperiodens skattepolitik inte skapat styrning mot miljömålen utan snarare minskat den. *Kristdemokraterna, Liberalerna, Moderaterna* och *Sverigedemokraterna* får därför *rött ljus*.

Inte heller *Socialdemokraterna* har föreslagit en bred skattereform för att styra mot miljömålen. Därtill har partiet accepterat flera av regeringens föreslagna skattesänkningar och lagt få skatteförslag som skulle öka styrningen mot målen. Därför får partiet *rött ljus*.

Centerpartiet har återkommande lyft grön skatteväxling där höjda miljöskatter växlas mot sänkt skatt på jobb och företagande i motioner. Partiet har inte lagt några förslag om en bred skattereform som styr mot miljömålen men har föreslagit en översyn av miljöskatternas styrning. Partiet får därför *gult ljus*.

Miljöpartiet har inte föreslagit specifikt en reform av miljöskatterna men har lagt förslag om att utforma den ekonomiska politiken inom ramen för klimat- och miljömålen. Dessutom har partiet lyft vikten av styrning mot klimat- och miljömålen i motioner, motsatt sig regeringens förslag om sänkta miljöskatter och lagt flera förslag i riktning mot målen. Sammantaget gör detta att partiet får *grönt ljus*.

Vänsterpartiet har, i motioner och debatt, föreslagit en skattereform som främjar resursutnyttjande i enlighet med klimat- och miljömålen och har även lagt skatteförslag i denna riktning. Därför får partiet *grönt ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte fattat beslut om en genomgripande skattereform som tydligt styr mot miljömålen. Däremot har flera miljöskatter sänkts eller tagits bort.

19. Inför tidsbegränsade miljötillstånd

Miljöpolitiskt förslag 2022

Inför tidsbegränsade tillstånd för miljöfarlig verksamhet som har en inte försumbar inverkan på miljömålen.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

I Sverige tillämpas idag evighetstillstånd för miljöfarlig verksamhet, vilket gör att när ett bolag väl fått ett tillstånd enligt miljöbalken kan det fortsätta med sina utsläpp i decennier. Det innebär att många industrier idag har tillstånd som skyddar en föråldrad processteknik och upprätthåller höga utsläpp. Detta drabbar inte bara klimatet utan orsakar även luft- och vattenföroreningar. När miljöbalken antogs av riksdagen var avsikten att tidsbegränsade tillstånd "i stor utsträckning" borde kunna användas, särskilt när det gällde stora verksamheter med kraftig miljöpåverkan. Det skulle underlätta införandet av bästa möjliga teknik och vara i linje med våra internationella åtaganden. Trots detta cementerades praxis i domstolen för det motsatta, det vill säga evighetstillstånd som bara ändras när bolagen själva önskar det. Det är hög tid för en reform mot tidsbegränsade tillstånd, vilket är norm i många andra länder. När en anläggning prövas, i sin helhet eller för en tillbyggnad, ska domstolen i normalfallet ge ett tidsbegränsat tillstånd för hela verksamheten.

Omdömen

Under mandatperioden har regeringspartierna *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* och *Moderaterna* lagt fram flera förslag om miljötillstånd. Dessa har dock huvudsakligen handlat om att förenkla, förkorta och effektivisera tillståndprocesserna. Inget förslag om att tidsbegränsa miljötillstånd har presenterats av partierna och det återfinns inte heller i något direktiv till de utredningar som beslutats. Därför får partierna *rött ljus*.

Varken *Centerpartiet*, *Socialdemokraterna* eller *Sverigedemokraterna* har lagt några förslag om att införa tidsbegränsade miljötillstånd. Angående miljötillstånd i övrigt har alla tre partierna motionerat om ändringstillstånd som huvudregel. Därtill har Centerpartiet och Sverigedemokraterna föreslagit en tidsgräns för handläggningen av tillståndsansökningar. Dessa tre partier får därför *rött ljus*.

Miljöpartiet och *Vänsterpartiet* har i motioner föreslagit att införa tidsbegränsade tillstånd och lyft frågan i debatter. Utöver detta har båda föreslagit obligatorisk omprövning av tillstånd efter en viss tid. Partierna får därför *grönt ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte fattat beslut om att införa tidsbegränsade miljötillstånd.

Rött ljus

20. Omvandla miljonprogram till miljöprogram

Miljöpolitiskt förslag 2022

Satsningar i miljardklassen på statliga styrmedel för gröna renoveringar i miljonprogramsområdena.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Nästan en femtedel av Sveriges bostäder byggdes under miljonprogrammet. Många av dessa fastigheter är i stort behov av renovering och energieffektivisering. Samhällsekonomiskt och miljömässigt skulle energirenovering av miljonprogramshusen samtidigt innebära stora besparingar och vinster. Med väl utformade statliga styrmedel kan fastighetsägarna ges incitament att kraftfullt sänka energianvändningen. Renoveringsåtgärderna bör då utformas så att de får positiva effekter för miljö, klimat och hyresgäster. Jämfört med innerstadsmiljöer har många miljonprogramsområden bättre förutsättningar för naturbaserade åtgärder för klimatanpassning och biologisk mångfald, med stora öppna ytor och mindre hårdgjord mark. Här finns nu en unik chans att halvera energianvändningen, öka trivseln och förbättra förutsättningar för biologisk mångfald i närmiljön utan att lägga kostnaden på hyresgästerna.

Omdömen

Regeringen har under mandatperioden inte gjort några satsningar på att stödja gröna renoveringar i miljonprogramsområdena. Tvärtom har den, i sina budgetar, sett till att det stöd som tidigare funnits för energieffektiviserande renoveringar av flerbostadshus nu har avvecklats. Beslutet att avveckla stödet fattades visserligen under förra mandatperioden, men regeringen har inte gjort något för att det ska behållas. *Kristdemokraterna, Liberalerna och Moderaterna* får därför *rött ljus*.

Sverigedemokraterna, som har ett budgetsamarbete med regeringen, och som inte lagt fram några förslag om statliga styrmedel för gröna renoveringar i miljonprogramsområdena, får också *rött ljus*.

Inte heller *Centerpartiet* har motionerat för att statliga styrmedel för gröna renoveringar i miljonprogramsområdena ska införas. Vad gäller stödet för energieffektivisering av flerbostadshus föreslår även *Centerpartiet* att stödet ska avvecklas. Partiet får därför *rött ljus*.

Såväl *Vänsterpartiet* som *Socialdemokraterna* har betonat statens ansvar i att se till att det befintliga beståndet av flerbostadshus energieffektiviseras utan att hyrorna höjs. Båda dessa partier har därför föreslagit att stödet för energieffektivisering i flerbostadshus ska behållas och dessutom utökas. Däremot har partierna inte föreslagit satsningar för att stärka den biologiska mångfalden eller öka klimatanpassningen i dessa områden. *Vänsterpartiet* och *Socialdemokraterna* får därför *gult ljus*.

Miljöpartiet har lyft fram att Sveriges miljonprogramsområden både är särskilt energislukande och särskilt känsliga för extremväder såsom skyfall och värmeböljor.

Av den anledningen har partiet föreslagit särskilda satsningar på energieffektiviseringar i ekonomiskt utsatta områden, tillsammans med ett stöd för att öka klimatanpassningen av den bebyggda miljön. Miljöpartiet får därför *grönt ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte beslutat om statliga styrmedel i miljardklassen för gröna renoveringar i miljonprogramsområdena.

21. Skärp miljöambitionerna i offentlig upphandling

Miljöpolitiskt förslag 2022

Anta ett siffersatt nationellt mål för andelen offentligt upphandlade produkter och tjänster som ska vara miljömärkta med en tredjepartsmärkning.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022	●	●	●	●	●	●	●	●
GJORT 2022 – 2026	●	●	●	●	●	●	●	●

Bakgrund

Den offentliga upphandlingen i Sverige omsätter cirka 900 miljarder per år. Målsättningen i den nationella upphandlingsstrategin är att inköp ska användas som ett strategiskt verktyg för att nå miljömålen. Ambitiösa nationella mål, företrädesvis tillsammans med skärpt lagstiftning, kan stärka den offentliga upphandlingens bidrag till att miljömålen uppnås. Numera är det möjligt att i upphandling efterfråga miljömärkning. Miljömärkning är ett resurseffektivt sätt för upphandlaren att ställa ambitiösa miljökrav, då märkningsorganisationen står för både kravutveckling och uppföljning. Trovärdigheten ökar också genom att en oberoende part, och inte producenten själv, granskar produkten eller tjänsten efter fastställda kriterier. Genom att anta ett mål för miljömärkta produkter och tjänster i den offentliga upphandlingen kan den i högre utsträckning bidra till att miljö kvalitetsmålen nås.

Omdömen

Vänsterpartiet har lagt fram en motion som verkar för att Sverige bör införa ett nationellt siffersatt mål om att offentligt upphandlade produkter och tjänster ska vara miljömärkta med en tredjepartsmärkning. Partiet får därför *grönt ljus*.

Miljöpartiet har lagt fram motioner som verkar för att införa ett nationellt mål för minskade klimatutsläpp från offentlig upphandling och för att införa klimatkrav i lagen om offentlig upphandling. Partiet har även uttryckt i en skriftlig fråga att det vill införa ett siffersatt nationellt mål för andelen offentligt upphandlade produkter och tjänster som ska vara miljömärkta med en tredjepartsmärkning. Partiet får därför *grönt ljus*.

Centerpartiet har lagt fram ett flertal motioner som verkar för att införa ökande etappmål i syfte att öka andelen upphandlingar som ställer skarpa krav på cirkularitet och resurseffektivitet samt för att ett lägsta golv för miljö- och klimatkrav bör införas för all statlig upphandling. Partiet får därför *grönt ljus*.

Socialdemokraterna har lagt fram ett flertal motioner som verkar för att den offentliga upphandlingen minskar utsläppen och främjar hållbara, cirkulära och giffria lösningar. Partiet har däremot inte verkat för ett nationellt siffersatt mål om offentligt upphandlade produkter och tjänster som ska vara miljömärkta med en tredjeparts-märkning. Partiet får därför *gult ljus*.

Sverigedemokraterna har lagt fram ett flertal motioner som verkar för att offentlig upphandling ska kunna ge tvingande krav om att livsmedel ska vara producerade i enlighet med svensk miljölagstiftning, men har också uttryckt att offentlig upphandling av livsmedel ska prioritera lokalproducerat framför miljöcertifierade produkter. Sverigedemokraterna har inte verkat för ett nationellt siffersatt mål om offentligt upphandlade produkter och tjänster som ska vara miljömärkta med en tredjeparts-märkning. Partiet får därför *rött ljus*.

Regeringspartierna *Kristdemokraterna*, *Liberalerna* och *Moderaterna* har inte verkat för ett nationellt siffersatt mål om offentligt upphandlade produkter och tjänster som ska vara miljömärkta med en tredjeparts-märkning. Partierna har även dragit in Upphandlingsmyndighetens medel för arbete med cirkulär och fossilfri upphandling. Partierna får därför *rött ljus*.

Frågans behandling i riksdagen

Riksdagen har inte beslutat om ett siffersatt nationellt mål för andelen offentligt upphandlade produkter och tjänster som ska vara miljömärkta med en tredjeparts-märkning.

22. Additionella budgetmål för klimatåtgärder inom biståndet

Miljöpolitiskt förslag 2022

Etablera additionella budgetmål för Sveriges finansiering av klimatåtgärder inom biståndet.

	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
SAGT 2022								
GJORT 2022 – 2026								

Bakgrund

Enligt FN:s klimatkonvention är industriländer skyldiga att bistå utvecklingsländer med klimatfinansiering. Finansieringen är avgörande för att låginkomstländer ska kunna genomföra nödvändiga klimatåtgärder och uppnå de globala målen i Agenda 2030 för hållbar utveckling. Finansieringen ska utgöras av nya och additionella medel, och på ett välbalanserat sätt stödja både utsläppsminskningar och klimatanpassning. Klimatfinansiering ska inte urholka och konkurrera med stöd till fattigdomsbekämpning och andra områden inom den globala hållbarhetsagendan, inte minst eftersom hela agendan bidrar till minskad sårbarhet för klimatförändringen.

Omdömen

Naturskyddsföreningens förslag om additionella budgetmål skrevs med enprocentsmålet som grund och syftade på biståndsmedel utöver en procent av bruttonationalinkomsten (BNI). Målsättningen var ett budgetförslag som uppnår enprocentsmålet och föreslår ett additionellt klimatbistånd.

Biståndet har under mandatperioden frikopplats från Sveriges BNI då regeringen beslutat att biståndet istället ska ha en fast budgetram. Ramen för perioden 2026–2028 är 53 miljarder per år vilket uppgår till endast 0,74 procent av BNI. Under mandatperioden har ingen av regeringens budgetar avsatt en procent av BNI i bistånd, eller föreslagit att etablera klimatbiståndet som ett eget budgetmål. Därav får regeringspartierna *Kristdemokraterna, Liberalerna* och *Moderaterna* rött ljus.

Sverigedemokraterna har samarbetat med regeringspartierna om budgetpropositionerna och har inte heller drivit frågan om additionella budgetmål i egna motioner. Därför får partiet rött ljus.

Socialdemokraterna har lagt förslag om att klimatbiståndet behöver öka men har inte föreslagit att det ska vara additionellt. Partiet har uttryckt stöd för enprocentsmålet, men har accepterat en stor del av regeringens sänkningar av biståndsbudgeten och i partiets skuggbudget för 2026 uppgår biståndet till endast 0,75 procent av BNI. Partiet får därför rött ljus.

Centerpartiet har uttryckt stöd för ökat klimatbistånd och föreslagit att det svenska biståndet stegvis ska återgå till en procent av BNI. Partiet har utöver det ordinarie biståndet föreslagit en särskild fond för Ukraina där en tillräckligt stor del ska kunna klassas som officiellt bistånd (ODA) för att det totala biståndet ska uppgå till en procent av BNI. *Miljöpartiet* har återkommande föreslagit att klimatbiståndet ska öka och att det totala biståndet ska utgöra minst en procent av BNI. Ökningen av klimatbiståndet föreslås ske genom att klimatbiståndets andel av det totala biståndet ökar. Centerpartiet och Miljöpartiet är vid mandatperiodens slut ensamma om att föreslå en biståndsbudget som når upp till enprocentsmålet. Däremot har inget av partierna föreslagit att klimatbiståndet ska vara additionellt. Därför får partierna gult ljus.

Vänsterpartiet har lagt tydliga förslag om ett additionellt klimatbistånd i skuggbudgetar och återkommande lyft förslaget i motioner och debatter. Partiet har tidigare under mandatperioden lagt budgetförslag som uppnått enprocentsmålet men i skuggbudgeten för 2026 föreslog partiet en stor sänkning av biståndsbudgeten som gjorde att den landade på 0,80 procent av BNI. Därför får partiet gult ljus.

Frågans behandling i riksdagen

Klimatbiståndet har inte etablerats som skilt från övrigt bistånd och samtidigt har biståndets del av budgeten minskat från en procent av BNI.

Rött ljus

Naturskyddsföreningen är Sveriges största miljöorganisation och en folkrörelse som sedan 1909 står upp för naturen. Vi sprider kunskap, bildar opinion och påverkar beslutsfattare – lokalt, nationellt och globalt. Klimat, skog, jordbruk, miljögifter, vatten, hav och hållbar konsumtion är våra viktigaste arbetsområden. Bra Miljöval är vår miljömärkning och Sveriges Natur vår medlemstidning.

Välkommen att bli medlem, engagera dig eller skänk en gåva. Tillsammans har vi kraft att förändra.

PG 90 19 09-2

Naturskyddsföreningen
Åsögatan 115
Box 4625, SE-116 91
Stockholm, Sweden

+46 (0)8 702 65 00
www.naturskyddsforeningen.se

Naturskyddsföreningen